

SEINÄJOEN AMMATTIKORKEAKOULU
SEINÄJOKI UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Ethel Yli-Mäenpää

Muotokuvamaalaukset

Case: Elävän mallin piirustusta ja maalausta – taidetapahtuma lapsille 2021

Opinnäytetyö

Kesä 2022

SeAMK Liiketoiminta ja kulttuuri

Kulttuurituottaja (AMK)

SEINÄJOEN AMMATTIKORKEAKOULU

Opinnäytetyön tiivistelmä ¹

Koulutusyksikkö: Liiketoiminta ja kulttuuri

Tutkinto-ohjelma: Kulttuurituottaja

Suuntautumisvaihtoehto: Tapahtuma tuotanto

Tekijä: Ethel Yli-Mäenpää

Työn nimi: Muotokuvamaalaukset – Elävän mallin piirustusta ja maalausta -taidetapahtuma lapsille 2021

Ohjaaja: Jussi Kareinen

Vuosi: 2022

Sivumäärä: 44

Liitteiden lukumäärä: 4

Opinnäytetyön aiheena oli suunnitella ja toteuttaa viidesluokkalaisille taidetapahtuma Seinäjoen Jouppilan Aarnikotkan Kodalla. Tavoitteena oli tutkia, voisiko tapahtuma innostaa lapsia ja nuoria taiteen tekemiseen sekä saada näkyvyyttä Pohjanmaan piirille. Tapahtuma toteutettiin keväällä 2021. Kohderyhmä valittiin toimeksiantajan Suomen luonnonsuojeluliiton Pohjanmaan piirin toimesta. Opinnäytetyön toiminnallinen osuuden tavoite oli järjestää kohderyhmälle mieleenpainuva tapahtuma, joka auttaisi lasten kehitystä ja oppimista.

Opinnäytetyön kirjallisessa osuudessa käydään läpi muotokuvan/elävän mallin historiaa ja teoriaa, kuvataiteen määrittelyä sekä tapahtuman järjestämisestä luonnossa sekä kävijöiden kyselyä.

Opinnäytetyö toteutettiin laadullisena tutkimuksena ja aineistokeruun menetelminä käytettiin kävijöiden haastattelua, joka toteutettiin luokkahuoneessa. Tutkimus osoitti, että lapset olivat tyytyväisiä tapahtumaan huonosta säästä riippumatta. Opinnäytetyöstä saatujen tulosten perusteella tulen soveltamaan Taidetta Laavulla ideaa ja tekemään erilaisia haastatteluita lapsille sekä nuorille. Tapahtumaan osallistui 21 lasta ja haastatteluosioon osallistui 11.

¹ Asiasanat: tapahtuma, muotokuvat, luonto, taide

SEINÄJOKI UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Thesis abstract ¹

Faculty: School of Business and Culture

Degree programme: Cultural Management

Specialisation: Event Management

Author/s: Ethel Yli-Mäenpää

Title of thesis: Living Model Drawing and Painting An Art Event for Children 2021

Supervisor(s): Jussi Kareinen

Year: 2022

Number of pages: 44

Number of appendices: 4

The aim of this thesis was to plan and produce an art event for 5th graders at Aarnikotkan Kota, located in Jouppila, Seinäjoki. The aim was to research if the event could inspire children to make art, as well as to give visibility to the Ostrobothnia district of the Association. The event was implemented in spring 2021. Its target group was selected by the Ostrobothnia district of the Finnish Association for Nature Conservation. The functional goal of the thesis was to organize for the target group a memorable event, which would contribute to children's learning and development.

The written part of the thesis covers the history of and the theory on portrait/living model, the definition of visual art, the organization of an event in nature, as well as the survey aimed at the visitors to the event.

The thesis was carried out as a qualitative study, the data collection method of which was an interview with the event visitors, carried out in the classroom. A total of 21 children took part in the event, and 11 in the interview. The results showed that the children had been satisfied with the event, regardless of the bad weather. Based on the results of this thesis, I apply the idea of Taidetta Laavu and different interviews will be conducted with children and youths.

¹ Keywords: event, portraits, nature, art

SISÄLTÖ

Opinnäytetyön tiivistelmä	2
Thesis abstract	3
SISÄLTÖ	4
Kuva-, kuvio- ja taulukkoluetelo	5
1 JOHDANTO	6
2 KUVATAITEEN MÄÄRITTELY	8
2.1 Kuvataidekoulutuksen historiaa Suomessa	10
2.2 Taide tuo tunnetta ja herättää keskustelua	11
2.3 Kuva, väri ja muodot.....	12
2.4 Elävän mallin muotokuva	14
3 TAITEEN PERUSTEHTÄVÄ PERUSOPETUKSESSA (2017-).....	16
3.1 Lasten ja nuorten kuvataiteenopetus Seinäjoella	17
3.2 Suomen lasten ja nuorten kuvataidekoulujen liitto ry.....	19
3.3 Lasten taidekasvatus on hyväksi.....	19
4 TAIDETTA LAAVULLA -TAPAHTUMA	21
4.1 Tapahtuman suunnittelu	21
4.2 Tapahtuman kulku.....	23
4.3 Tapahtuman kävijöiden haastattelu	28
5 TUTKIMUSMENETELMÄT	29
5.1 Tulokset	30
6 POHDINTA.....	32
LÄHTEET	36
LIITTEET	39

Kuva-, kuvio- ja taulukkuuettelo

Kuva 1. Taidetta Laavulla -tapahtuman valmistautuminen.....	26
Kuva 2. Taidetta Laavulla -mallin poseeraus.	26
Kuva 3. Taidetta Laavulla. Lapsi piirtää elävästä mallista.....	27
Kuvio 1. Taidetta Laavulla -tapahtuman osallistumiskysely tulokset (Tapahtumakokemus).....	30
Kuvio 2. Taidetta Laavulla -tapahtuman osallistumiskysely (Taidekokemus).....	31
Taulukko 1. Seinäjoen kansalaisopiston Taide- ja musiikkikoulun ikäryhmät ja tuntimäärät kuvataidetta viikossa.....	18
Taulukko 2. Kuvataiteen teemaopintojen työtunnit.	18
Taulukko 3. Taidetta Laavulla -tapahtuman kokonaisbudjetti.	22

1 JOHDANTO

Toimin yhteistyössä Suomen luonnonsuojeluliiton Pohjanmaan piirin kanssa keväällä 2021. Tuotin tapahtuman 19.05.2021 Seinäjoen Jouppilan koulun 5-luokkalaisille Taidetta Laavulla, jossa lapset pääsivät luonnossa maalaamaan elävästä mallista.

Tässä tutkimuksessa perehdyn syvemmin kuvataiteeseen, sen merkitykseen ja käsitykseen, elävän mallin ja muotokuvan piirtämisen historiaa.

Pirjo Pohjakallion (Kuvis sata, 2015, s. 19) mukaan piirtäminen on ollut yksi perinteinen taiteen ja taideopetuksen, näkemisen sekä havainnon harjoittamiseen menetelmä. Kun piirtäjä pääsee aloilleen ja alkaa tarkastella kuvaavaa kohdetta, piirtäjälle nousee ratkaisevia asioita esiin, joita arkikatsa ei välttämättä huomaa. Havainnon muuttaminen kuvaksi on monenlaisten ongelmien ratkaisemista. Pohjakallio jatkaa, että valon, tummuusasteiden, värien, muotojen, rajojen ja mittasuhteiden näkeminen ei ole yksinkertaista. Pohjakallio kuvaa, että kuvan tekemisestä puhutaan tutkimuksena, koska nähdystä ei voi tehdä suoraa toisintoa. Pohjakallion mukaan kuvataideopetusta kuvataan kädellä ja silmällä ajatteluksi.

Jari Julan (2007, s. 8) korostaa, että kuvataiteen eettiset kysymykset voivat koskea esimerkiksi teosten tekemistä, esittämistä, arvioimista ja myyntiä, teosten sisältöä, päämääriä ja vaikutuksia, ilmaisuvapautta ja sensuuria sekä taiteilijoiden asemaa ja tasavertaisuutta taiteen kentällä. Julan mukaan laajemmin katsottuna kuvataiteen eettiset kysymykset voidaan jakaa kahteen eri ryhmään:

1. taidemaailman sisäisiin kysymyksiin
2. taidemaailman ulkopuolisten instituutioiden ja yhteiskunnan välistä suhdetta koskeviin kysymyksiin

Julanin (2007, s. 18–19) mukaan kuvataiteilija tuo teoksissaan esiin omat näkökulmansa ja teoksessa ilmi tuleva moraalinen kanta samaistuu taiteilijan omaksi moraaliseksi kannaksi. Tämä ei estä taiteilijaa tuomasta teoksissaan tai näyttelykokonaisuuksissaan tuomasta vastakkaisia moraalikäsityksiä. Julan jatkaa, että teoksen moraalinen kanta ei välity ilman katsojan omaa tulkintaa eikä takaa, että katsojan tekemä tulkinta teoksessa vastaisi tekijän tarkoitusta (Jari Jula, 2007, s. 18–19).

Tämä opinnäytetyö käsittelee muotokuvan tekemisen historiaa, mitä kuvataide on, lisäksi käsitellään eettisiä kuvataiteellisia arvoja, kuvan tulkintaa sekä taiteenfilosofiaa.

Taideteorian tutkimisella ja sen auki kirjoittamisella kehitän itseäni tapahtumatuottajana lapsille suunnatussa kuvataidetapahtumissa. Tapahtumassa harjoitellaan ja kehitetään muotokuvien piirtämistä ja maalaamista. Lapsille rakennetulla tapahtumalla annetaan näkemystä siitä, miten lapsi kokee muotokuvan maalaamisen erilaisessa ympäristössä.

Opinnäytetyö aiheena oli tuottaa taidetapahtuma lapsille, missä harjoiteltiin elävän mallin piirtämistä ja maalaamista laavulla. Opinnäytetyön tavoitteena oli antaa lapsille erilaisen luomisen tila, jossa lapsi saa olla luova. Toimeksiantajana oli Suomen Luonnonsuojeluliiton Pohjanmaan piiri, jonka alla tuotin itsenäisen tuotannon 19.05.2021.

Tapahtuman tarkoitus on saada lapsia tutustumaan taiteen kautta myös ulkona liikkumiseen sekä kiinnostumaan tekemään enemmän taidetta myös koulun ulkopuolella.

Opinnäytetyössä perehdytään tapahtuman tuotantoon, pohditaan eettiseen kuvataiteen arvoja, mietitään muotokuvan määrittelyä ja historiaa. Tapahtumantuottajan näkökulmasta kerrotaan lisäksi lasten ja nuorten taideosaamisesta ja kokemuksesta. Opinnäytetyö on toteutettu kvalitatiivisena tutkimuksena ja osallistujia haastateltiin. Opinnäytetyön lähteet koostuvat suurin osa kirjoituista kirjoista, artikkeleista ja laadullisista tutkimustiedoista. Opinnäytetyössä on käytetty myös kansainvälisiä verkkolähteitä.

2 KUVATAITEEN MÄÄRITTELY

Taide saa erilaisia merkityksiä, jonka vuoksi taide ei ole helposti määriteltävissä. Taiteen määrittely Yrjö Heinosen (2017, s. 10–11) mukaan kuuluu perinteisesti taiteenfilosofian tehtäviin. Kahdenlaisia määrittely-yrityksiä on: osa painottuu taideteoksen tehtävään ja merkityksen valaisemiseen ja toinen osa tunnistamiseen taideteokseksi. Heinosen mukaan nämä teoriat pyrkivät vastaamaan, miten ja miksi taide on merkityksellistä ja miksi sen pitää olla. Heinosen mukaan taide on aistimellista eli jotain mitä koetaan aistien välityksellä, tällä voidaan viitata yksittäisen tapahtuman aiheuttamaan välittömään aisti- ja tunne vaikutelmaan tai elämäkokemukseen.

Taide on monipuolinen ihmisten toiminto. Nämä toiminnot liittyvät visuaaliseen, auditiiviseen tai esitettyyn esineiden teoksen luomiseen, jotka ilmaisevat tekijän mielikuvitusta tai teknisiä taitoja. Vanhimmat taiteen muodot ovat kuvataide, joka sisältää kuvia tai esineitä aloilta. Nämä ovat vanhempia kuin maalaus, kuvanveisto, grafiikka, valokuvaus ja muut visuaaliset mediat. Taidetta voidaan luonnehtia ilmaisulla, tunteilla ja niiden välittämällä. Taiteen määrittäminen on kiistanalaista ja määritelmä muuttuu ajan kanssa. Taidetta tarkastellaan usein taiteen periaatteiden ja elementtien vuorovaikutuksen kautta. Taiteen periaatteet ovat liike, yhtenäisyys, harmonia, vaihtelu, tasapaino, kontrasti, mittasuhteet ja kuviot. Taiteella on elementtejä, kuten tekstuuri, muoto, väri ja viiva. Taiteen elementit ja periaatteet luovat vuorovaikutusta ja auttavat taiteilijoita järjestämään aistillisesti miellyttäviä teoksia ja antavat katsojalle mahdollisuuden analysoida ja keskustella esteettisten ideoiden kanssa. Taiteen merkitys jaetaan tietyn yhteiskunnan jäsenten kesken, se on riippuvainen kulttuurin kontekstista. Taideteoksen tarkoitus voi olla poliittisen, henkisen tai filosofisen idean välittäminen, kauniin tunteen ja havainnoinnin luomisen tutkiminen, mielihyvä tai tunteiden synnyttäminen (Lumen: Boundless Art History, i.a.).

Käsitteen määrittely liittyy myös näkökulmaan, esimerkiksi opetushallituksen kuvataiteen opetussuunnitelmassa kuvataiteen opetus jaetaan seuraaviin osiin: omat kuvakulttuurit, taiteen maailmat ja ympäristön kuvakulttuurit (Pedanet i.a.).

Suomen taiteilijaseuran mukaan Suomessa kuvataidekentällä toimii noin 3 300 ammattikuvataiteilijaa, 116 taidegalleria ja 67 taidemuseota vuonna 2019. Kuvataidekohteisiin tehdään noin 4,8 miljoonaa käyntiä vuosittain. Suomessa kuvataiteilijan toimeentulo muodostuu usein eri lähteistä, kuten teosmyynnistä, apurahoista, eri palkoista ja palkkioista sekä muun muassa

taiteelliseen toimintaan liittyvästä työstä ja muusta työstä esimerkiksi opetustehtävistä. Taiteilijan toimeentulo kertyy esimerkiksi tekijänoikeuskorvauksista ja sosiaaliturvaetuuksista. Suomen taiteilijaseuran mukaan Suomessa on vähän kuvataiteilijoita, jotka työllistyvät organisaatiossa, minkä vuoksi valtaosa kuvataiteilijoista työskentelee vapaina taiteilijoina ja itsensä työllistäjänä (Suomen Taiteilijaseura, 2019).

Taide on kuin puu, jossa on 5 erilaista oksaa, kuten musiikkia, kirjallisuutta, teatteritaidetta, tanssitaidetta ja kuvataidetta. Puun hedelmät antavat henkistä voimaa, tietoa ihmisen olemuksesta sekä ideoita uusille teoksille (Kuvantekijä, 2004, s. 9). Taidetta voidaan käsitellä kuin uskontoa ja sen avulla voidaan kuvata yhteiskunnallista instituutiota ja yksilöiden henkisen elämän laatua. Taide on kertomus ihmisestä ja varhaishistoria on rakennettu löydösten varaan. Taide on ihmisten ylläpitämää sosiaalista yhteistuntoa. Kuvailmaisuus on ollut kertomus ihmisen suhteet muuhun yhteisöön. Historiassa ilmaisu on kirjattu koristeeseen, jumalan kuvaan tai jumalanpalvelustapaikaksi tehtyyn rakennukseen. Eri aikakausina yksilön ja yhteisön vaikutus taiteeseen ja sen sisältöön sekä muotoihin on vaihdellut. Esimerkiksi muinaisen Egyptin hallintokulttuurissa taide pysyi satoja vuosia samanlaisena (Kuvataide, 1999, s. 19).

Museot ovat tärkeä osa taidetta ja sen säilyttämistä. Museokäyntejä oli vuonna 2020 päiväkotien, koululais- ja opiskelijaryhmien osalta 193 797 käyntiä, kokonaiskäyntien määrä oli 4 482 004, kun taas vuonna 2015 nuorten ja koululaisten museovierailut olivat keskimäärin 475 404 käyntiä (Museotilasto, 9.4.2022). Kuten luku osoittaa, vuonna 2020 nuorten ja koululaisten vierailuosuus on alhainen.

Kaisa Kettusen (2010, s. 70–72) mukaan lapset ovat museoiden tärkein yleisö, sillä ajatellaan kulttuurilaitosten tehtävinä olevan kulttuurisen pääoman siirtäminen sukupolvelta sukupolvelle. Kettunen jatkaa, että museot toteuttavat tehtävää tekemällä näyttelyitä ja ylläpitävät kokoelmia opetuksen kautta. Erityisesti lapsiyleisön kautta museot voivat osallistua tulevaisuuden kulttuurin muokkaamiseen. Tällä tavalla lapsena koetut taide-elämykset jäisivät elämään tulevaisuuden luovan työn pohjaksi. Kettusen mukaan museoiden tehtävänä on etsiä uusia suuntia, joita kulttuuri ikuisesti muuttavana ilmiönä on ottamassa sekä tuomassa esiin yleiseen tietoisuuteen. Kettusen mukaan lapset, jotka käyvät museoissa lapsena perheen kanssa ovat todennäköisempiä tulevia museokävijöitä.

Vuonna 2020 museot olivat kiinni Suomessa noin 2,5 kuukautta ja myöhemmin loppuvuonna korona jatkoi leviämistään ja museoita ruvettiin sulkemaan uudestaan. Museoviraston mukaan

vuonna 2019 museokäyntejä oli 7,6 miljoonaa ja 2020 museoissa vierailtiin noin 4,5 miljoonaa kertaa (Museovirasto, 2021).

Luovuus on tärkein osa taidetta tehdessä. Jim Solatien (2009, s. 15) mukaan luovuus ei ole synnynnäinen ominaisuus, joka on ihmisten yksinoikeus. Luovuuden kehittäminen on hauskaa ja vaatii paljon töitä sekä oppimiseen menee paljon aikaa. Luovuus avaa odottamattomia mahdollisuuksia ja kuka tahansa voi olla luova, kun uskaltaa tuoda esille (Solatie, 2009, s. 15).

Kari Uusikylän mukaan (2020, s. 120) kaikki ihmiset eivät ole luovia, mutta jokainen voi nauttia luovuudesta, kun löytää mieluisan alan. Ihmisen luovuus lähtee liikkeelle lapsuudesta. Uusikylän mukaan lapsuudessa vanhempi, opettaja tai joku muu aikuinen on opettanut, rohkaissut ja tukenut lasta luovaan itsensä toteuttamiseen (Uusikylä, 2020, s. 123). Luovuus on ihmisen ominaisuus, se tuottaa omaperäistä ajattelua sekä toimintaa. Kai Vakkurin (2009, s. 29) mukaan luovuus on kyky, jonka avulla voidaan nähdä uusia asiayhteyksiä ja luoda epätavallisia ideoita ja ajatuksia. Luovuus luo uutta ja uudistaa. Luovuus kuuluu kaikille. Luovuus ja luova ajattelemisen on olennaista, koska se pyrkii arvioimaan ja mittaamaan omaa tulkintaa. Luovuus on tunnetta. Voimakas viha voi myös synnyttää luovuuden. Vakkurin (2009, s. 29–31) mukaan luova mieli aiheuttaa ihmisillä levottomuutta ja luomisen tuskaa ja liikettä.

2.1 Kuvataidekoulutuksen historiaa Suomessa

1.1.2010 Aalto-yliopisto aloitti toimintansa, jolloin Helsingin kauppakorkeakoulu, taideteollinen korkeakoulu ja teknillinen korkeakoulu yhdistyivät. Taideteollinen korkeakoulu perustettiin vuonna 1871, se oli nimeltään Veistokoulu. 1970-luvulta lähtien taideteollisen korkeakoulun koulutuksen tavoitteena oli tieteellistaiteellisten valmiuksien syventäminen sekä innovatiivinen prosessointi ammattikäytännöksi. Aalto-yliopiston (15.2.2022) mukaan perinteisen tuote- ja ympäristösuunnittelun rinnalle on kasvanut kuvallinen viestintä, uuden median ja elokuvataiteen koulutus. 1990-luvulla koulutuksen uudistamiseen ja laajentamiseen liittyi monitieteellisen, eri yliopistojen välisten koulutusohjelmien perustamiseen. 1994 uudistettiin tutkintojärjestelmä, joka jakoi perustutkinnot ylemmäksi ja alemmaksi perustutkinnoksi. Nämä ovat taiteen kandidaattitutkinto ja taiteen maisterin tutkinto.

Repin-instituutti on kuvataidekoulutus Kotkassa, se kestää yhden lukuvuoden ja sisältää neljä erilaista moduulia (Repin-instituutti 2022). Ensimmäisessä moduulissa käydään läpi muotoja kuten maisema- ja asetelmamaalaus ja piirustus. Toisessa moduulissa käydään läpi

muotokuvan perusteita, muotokuvan piirustusta ja maalausta sekä kuvanveiston perusteet. Kolmannessa moduulissa käsitellään kuvan rakentaminen, jossa käydään läpi kuvan rakentamisen perusteet ja sommittelu. Viimeisessä moduulissa käsitellään ihmisen plastista anatomiaa, kuten alaston mallin piirustusta ja maalausta.

Koulutus on osa Kymenlaakson kesäyliopiston toimintaa, jossa keskitytään klassisen maalaustaiteeseen ja piirustukseen sekä plastisen anatomiaan, perspektiivin ja sommittelun opetukseen. Tämä koulutus antaa valmiuksia taide- ja kulttuurialan jatko-opintoihin. Opinnot sopivat eri-ikäisille ja -taustaisille taiteen tekijöille.

2.2 Taide tuo tunnetta ja herättää keskustelua

Lähes kaikessa kulttuuritoiminnassa ihmisissä herää voimakkaita tunteita, kun he ovat nähneet tai kuulleet jonkin vaikuttavan suorituksen esimerkiksi tanssiesityksen, tuotoksen tai maalauksen. Richard Eldridgenin (2009, s. 7–8) mukaan taiteen tekeminen vaatii paljon ajatustyötä. Ajattelu ei ole samanlaista kuin se, jolla ratkotaan kaupan tuotannon tai tiedon ongelmia.

Leo Tolstoin (2020, s. 36) mukaan keskivertoihmiseltä tuntuu selvältä sekä ymmärrettävältä, että taide on kauneuden ilmentymistä ja kauneus ratkaisee hänelle taiteen kysymykset. Tolstoi jatkaa kysymällä mitä kauneus tuo ja miten määritellään kauneus. Tolstoin mukaan kaikki ihmiset olettavat ja ymmärtävät mitä kauneus-sanalla tarkoittaa. Tolstoi avaa siitä, että kauneus on nykyhetkenä pysynyt avoimena ja jokainen uusi estetiikka käsittelevä teos ratkaistaan uudella tavalla. Tolstoi (2000, s. 47–48) ajattelee että taide muodostuu luonnon kauneuden jäljittelystä ja sen päämääränä on nautinto. Tolstoi (2000, s. 48) kertoo, että kauneus sulautuu hyvyteen siten, että kauneus on ilmeneväistä hyvää ja hyvyys on puolestaan sisäistä kauneutta.

Kauneus yhdistetään usein asioihin, kuten ihmisen ulkonäköön tunteisiin ja taiteeseen. Ilma, esine, asu tai ajatus voivat olla kauniita asioita. Kauniina on myös pidetty asioita, joiden havaitseminen ja kokeminen tuottaa mielihyvää. Kauneus on tunnetta, sisäistä elämystä, jonka ihminen tajuaa vain omassa mielessään. Kauneus ei ole ulkoinen ominaisuus, vaan koskettava tunne (Kuvan tekijä, 2004, s. 13–14).

Ihminen ilmaisee itseään kuvataiteen keinoin. Omat näkemykset ja tunnetila vaikuttavat voimakkaasti siihen, miten katsoja kokee teoksen. Samanlainen teos voi herättää erilaisia tunteita sekä ajatuksia. Kuvataiteen teokset ilmaisevat ilmapiiriä ja tuntoa ja niillä voi olla poliittinen sanoma (Kulta: Taide ja kulttuuri, 2004, s. 43).

Richard Eldridgenin (2009, s. 57) mukaan 1600–1700-luvulla kehiteltiin luokitteluja erityyppisistä taideteoksista sekä luonnon kohteista, joiden kokeminen toi ihmiselle mielihyvää tai joskus jopa kauhistuttavia kokemuksia.

Jari Julan (2007, s. 7) toteaa, että taide mielletään kivuttomasti yhteiskunnallisen vaikuttamisen kanavaksi ja taiteelta odotetaan yhteiskunnallista kantaaottavuutta, jota siedetään melko hyvin. Julan mukaan taideyhteisössä eettisiä keskusteluita on käyty niin yhteisön sisällä kuin yhteiskunnassa laajemmin.

Teemu Mäen (2017, s. 75) mukaan taide ei puri herättämään keskustelua vaan se pyrkii luomaan erityisen hyvän paikan tai tilanteen keskustelulle. Keskustelunherättämistä taide pyrkii potkaisemaan käyntiin keskustelua, joka tapahtuu esimerkiksi taideteoksen jälkeen tiedotusvälineissä, sosiaalisessa mediassa tai kotona. Mäki avaa, että taiteessa keskustelu katsotaan teoksen tärkeimmäksi osaksi tai anniksi. Mäen mukaan hyvin voidaan väittää, että esimerkiksi fyysinen taideteos voi olla syke tai kipinä keskustelulle. Keskustelu ei ole osa taideteosta vaan katsotaan paremminkin osaksi taidekokemusta, sillä ihminen reagoi taideteokseen.

2.3 Kuva, väri ja muodot

Anita Sepän (2012, s. 17) mukaan 1900-luvun aikana kuvien ja kuvallisen tiedon menetelmiin näkökulmat olivat monimuotoistuneet siinä määrin, että yksiselitteistä vastauksia ei ole, eikä niitä ole helppo löytää. Sepän mukaan alan asiantuntijat ovat yksimielisiä siitä, että kuvat ja kuvallisuus eivät perustu ”luonnolliseen” näkemykseen. Kuvakulttuuria ja katsomisen tapoja säädellään tiettyjä arvoja silmällä pitäen. Kaisa Kettusen (2010, s. 74) mukaan lasten lukutaito on yksi tärkeimmistä taidoista, joita lapsille voi opettaa. Kuvien ymmärtäminen on yhtä tärkeä taito kuin esimerkiksi matemaattisten symbolien ymmärtäminen. Kettunen jatkaa, että lukutaidolla viitataan verbaalisen kielen hallintaan. Tällä tarkoitetaan sitä, että osoitus visuaalisesta lukutaidosta on, jos osataan kääntää kuvien merkitykset sanoiksi. Kettusen mukaan museossa opastukset, näyttelyn tekstit, artikkelit ja luennot ovat osa puhetta ja tekstiä.

Ihmisen piirtäminen voi olla haastavaa ja se on hyvä tapa harjoittaa piirustustaitoa. Ray Smithin (1984, s. 214) mukaan ihmisen vartalo on monimutkainen ja jokainen uusi asento antaa taiteilijalle uuden tehtävän. Elävän mallin piirtämisen istunnot ovat hiljaisia sekä keskittyneimpiä, sillä elävän mallin läsnäolo luo taiteilijalle kiehtovan kohteen.

Johannes Ittenin (19761, s. 18) mukaan väri on elämää, ja ilman maailman värejä maailma olisi kuollut. Itten jatkaa, että sateenkaarta on pidetty rauhan symbolina. Ittenin (1961, s. 13) mukaan taiteilijan pitää hallita värin sekä aineelliset että psykologiset tietosisällöt, jotta pääsee käsiksi värin estetiikkaan. Taiteilijan keskeinen mielenkiinto kohdistuu silmän ja aivojen välittömiin suhteisiin, sillä väriaine synnyttää vaikutukseen ihmismieleen. Ittenin mukaan (1961, s. 13) eettisen värien tutkimuksen perusta on värien rinnakkain asettelun vaikutuksen tunteminen. Tällä tarkoitetaan sitä, että yksilöllisesti määräytyvien värin käsityksen ongelmakenttä on oleellinen taidekasvatuksessa, tutkimuksessa sekä arkkitehtuurissa ja kaupallisessa graafisessa suunnittelussa. Johannes Itten (1961, s. 83) toteaa, että väreillä on vahva vaikutus. Optinen ja kemiallinen värien havainto tapahtuu aivoissa sekä silmissä. Ittenin mukaan värien ilmaisullisten vaikutussisältöjen yksinkertainen ja tosi tulkinnan on mahdoton, sillä keltaiset varjot, violetti valo, sinivihreä tuli, punainen jää saavat aikaan värinvaikutuksia. Nämä ovat outoja kokemuksia maailmassa ja tuottavat ylimaallista vaikutelmaa (Itten, 1961, s. 84).

Kuva kertoo yleensä aiheesta, joka voidaan ilmaista sanoilla. Kuvalla on myös muoto ja sisältö, jolla tarkoitetaan ilmaisutapaa. Kuvan muodolla tarkoitetaan tapaa, jolla sisältö esitetään. Muoto syntyy sisällön sommittelusta, valojen käytöstä, kuvan rajauksesta ja kuvakulmista (Kuvan tekijä, 2009, s. 164–166). Dorothy Einon (2003, s. 45) mukaan neljävuotiaan piirustuksessa alkaa näkyä muotoja. Lasten piirtäminen on erinomaista harjoittamista kynän käsittelyyn ja siitä, kuinka lapsen ajatus muutetaan hallituksi toiminnaksi. Einon (2003, s. 48) mukaan, jos lapsen maalaukset laitetaan seinälle, lapsi tietää vanhempien olevan tyytyväisiä ja onnistumisen ilo voimistuu. Anna Sepän (2012, s. 77) mukaan tunteiden perusteella voidaan sanoa, että kyseinen kuva on taideteos. Sepän mukaan logiikkaa seuraamalla kyetään erottamaan teos sellaista esineestä, joka ei ole taidetta, vaikka se alkuun näyttäisi siltä. Teoksen muoto ei välttämättä nosta tunnetta, jos kyseinen teos ei ole taidetta. Sepän mielestä kuvataiteilijoilla on oikeus irrottautua todellisuuden jäljittelystä ja keskittyä tutkimaan kuvatuksen asian merkitsevää muotoa.

2.4 Elävän mallin muotokuva

Muotokuva on määritelmän mukaan henkilön näköisyyttä tai muuta luonteen ominaisuutta tavoitteleva taideteos (Tieteentermi pankki, s. 2022).

Muotokuva kertoo ihmisen tarinan. Muotokuva kertoo siitä, kuinka ihmiset nähdään. Ne näyttävät usein, miltä ihminen näyttää, mutta voivat myös antaa käsityksen henkilöstä tai siitä mitä hän edustaa. Muotokuvalla voidaan myös kertoa, kuinka henkilö haluaa tulla nähdyksi. Muotokuvan voi taiteilija myös tehdä itsestään. Omakuva voi olla missä tahansa muodossa ja sisältää paljon tai vähän tietoa taiteilijasta itsestään. Taiteilijat tekivät omakuvia ilmaistakseen persoonallisuuttaan. Ryhdillä, ilmeellä ja kehon kielellä annettiin vihjeitä taiteilijan mielialasta ja persoonallisuudesta (National Gallery of Ireland: What is a Portrait, i.a.).

Tutta Palinin (2007, s. 12) mukaan muotokuvien alkua on mahdotonta paikantaa. Esi- ja varhaishistoriassa on kuvattu henkilöä, joka on esitetty esimerkkinä jostain ominaisuudesta, kuten kansallisuudesta, ammatista tai kristillisestä hurskaudesta. Muotokuva on autonominen yksilö, se edustaa ensisijaisesti itseään. Muotokuvan käsite on syntynyt 1300-luvulla. Monet eurooppalaisten kielten muotokuvaa tarkoittavat sanat tulevat latinan verbistä *protrahere*, joka tarkoittaa esiin tuomista tai nostamista. Muotokuvaamisella voidaan tarkoittaa kuvallista esittämistä. Palinin mukaan muotokuvien teettäminen taidemaalariilla tai kuvanveistäjällä on aikaa vievää ja kallista. 1600-luvulla elettiin itsevaltiuden aikaa. Hoviseremonioissa muotokuvien avulla voitiin Palinin mukaan esimerkiksi järjestellä hallitsijasukujen välistä avioliittoa (mts. Palin, 2007, s. 12–17).

Muotokuva osoittaa voimaa, tärkeyttä, kauneutta, vaurautta, makua ja oppimista. Muotokuvat ovat melkein aina olleet imartelevia. Taiteilijat, jotka kieltäytyvät imartelemasta, eivät saaneet toimeksiantoa. Nykyaikalaisten taiteilijoiden muotokuvamaalaus tilaustyönä muuttuu yhä harvinaisemmaksi. Taiteilijoiden omakuvat ovat mielenkiintoinen muotokuvien alaryhmä ja voivat olla usein paljastavia. Taten (i.a.). verkkojulkaisun mukaan omakuvan ei tarvitse olla edustava, sillä taiteilijan abstrakti tai symbolinen kuvaus voidaan luokitella omaksi kuvaksi.

Muotokuva on tärkeä taiteen muoto, kun se tuo lisäarvoa taiteelle. Sen pääpaino on ihmisaiheessa. Taiteilijat pystyvät vangitsemaan muodon, ihmisen persoonallisuuden, kasvot, ihmisen ilmeet ja sisäisen olemuksen. Taiteilija on pyrkinyt tutkimaan ihmisen anatomiaa ja valojen sijoittelua sekä tunteiden vangitsemista, nämä johtavat täydelliseen ja onnistuneeseen

muotokuvaan. Italialainen taidemaalari ja keksiä Leonardo Da Vinci (1452–1519) käytti mallina eläviä ihmisiä. Leonardo Da Vinci tutki kohteita taidetta varten, mutta luokitteli havaintojaan tiedemiehen tavalla (Kuvan tekijä, 2004, s. 41–42). Häntä pidetään tunnetuimpana muotokuvataiteilijana ja hänen vuonna 1517 maalaamansa Mona Lisa -maalauksesta (Art Diction Habitual Art, 2018).

Muotokuvan tekemisessä on monia vaiheita ja hyvä alku on tehdä pieniä luonnoksia. Ray Smithin (1984, s. 192) mukaan muotokuvaa tehtäessä nukkuvat ihmiset ovat hyviä malleja. Luonnoksilla tarkoitetaan hahmotelmaa. Esimerkiksi kun aloittaa muotokuvien tekemisen voi pyytää avuksi ystäviä tai perheenjäseniä olemaan mallina. Jotkut muotokuvamaalajaajat käyttävät valmisteluvaiheessa luonnosten tekemisen sekä ottamalla valokuvia (Smith, 1994, s. 16–19). Smith kertoo, että hahmojen tekeminen kynällä on ihmisille yhtä merkittävää kuin syöminen tai nukkuminen. Ihmiset ovat taiteilijoita ja jokaisella on oma yksilöllinen tyyli, joka on ainutlaatuinen kuin oma käsiala. Smith (1984, s. 6) jatkaa, että paras tapa on löytää oma maalarin ääni, jolla harjoitetaan maalauksen kieltä. Ihminen tavallisesti oppii esimerkiksi, kieliä matkimalla ja toistamalla, sama pätee taiteessa.

Renessanssi Euroopassa 1400–1500-luvulla elettiin renessanssiaikaa. Renessanssiaikaan ihmiselle eivät riittäneet uskonnon antamat vastaukset. Omia rajojaan rikkovia ihmisiä kutsuttiin renessanssi-ihmisiksi, jotka osallistuivat elämän, taiteen ja tieteen aloihin. (Kuvan tekijä, 2004, s. 38). Renessanssi tarkoittaa uudelleen syntymistä. Sanalla painotetaan elämän ilon ja runsauden kaikua. 1300-luvulla taloudellinen kehitys loi edellytykset renessanssikulttuurille (Kuvataide, 1999, s. 80). Renessanssitaiteilijat käyttivät ihmisen anatomiaa eli ihmisen ruumista luonnoksien malleina. Mallit olivat muun muassa antiikin veistoksia, piirrettyjä mallikirjoja ja mestareiden maalauksia. Renessanssimuotokuvissa korostettiin mallin yksittäisiä piirteitä ja korostettiin itsetuntoista luonnetta. Maalauksilla myös kerrottiin vaurauksista ja sivistyksestä. Maalauksissa kuvattiin usein ikkuna aukko, jotta kuvatila jatkuisi kaukaisuuteen (Kuvan tekijä, 2004, s. 41–42).

Meksikolainen kuvataiteilija Frida Kahlo (1907–1954) muistetaan tuskastaan, joutuessaan auto-onnettomuuteen sekä rohkeista ja eloista väreistä. Hänen 143 maalauksestaan, 55 on omakuvia. Vuonna 1926 Kahlon ensimmäinen omakuva oli samettimekossa, se maalattiin 1800-luvun meksikolaisten muotokuvien tyyliin (Frida Kahlo: Paintings, Biography, Quotes. i.a.).

3 TAITEEN PERUSTEHTÄVÄ PERUSOPETUKSESSA (2017-)

Suomen lain mukaan taiteen perusopetus on tavoitteellista, ensisijaisesti lapsille ja nuorille järjestettävää eri taiteenalojen opetusta, jossa samalla annetaan oppilaille valmiuksia ilmaista itseään sekä hakeutua asianomaiseen taiteenalan ammatilliseen tai korkea-asteen koulutukseen. Suomen lainsäädännön (Laki taiteen perusopetuksesta 1998/633) mukaan kunta voi järjestää taiteen perusopetusta ja asianomainen ministeriö voi myöntää kuntayhtymälle, rekisteröidylle yhteisölle tai säätiölle luvan järjestää taiteen perusopetusta. Luvan myöntämisen edellytyksenä on, että opetus on tarpeellista ja luvan hankkijalla on ammatilliset ja taloudelliset edellytykset opetuksen asianmukaiseen järjestämiseen. Toiminnan pitää olla voittoa tavoittelematonta opetusta. Vuosina 2019–2020 taiteen perusopetusta opiskeli noin 128 00 oppilasta (Opetushallitus 6.4.2020).

Opetushallituksen (Opetushallitus 2022) mukaan kuvataiteen tehtävänä on ohjata oppilaita tutkimaan ja ilmaisemaan moninaista kulttuuria taitein keinoin. Kuvataiteessa oppilaat havainnoivat, tuottavat, tulkitsevat sekä arvioivat kuvataidetta ja muuta visuaalista taidetta. Tarkoituksena on kehittää kriittistä ajattelua, vahvistamalla kulttuuriperinnön tuntemusta, samalla kannustaen vaikuttamaan omaan elinympäristöön ja yhteiskuntaan. Taiteen opetuksessa havaintoa, ajattelua, tunnetta, tuottamista, tulkintaa ja arvoa ei nähdä irrallisena toisistaan. Kulttuurin osaamisella tarkoitetaan kykyä, jolla tunnistetaan kulttuurista vaikutusta yhteiskunnassa sekä myös mediassa ja arjessa. Tällä tarkoitetaan sitä, että oppilas tekee ja tulkitsee kuvia ja hänen identiteettinsä rakentuu sekä toimijana omassa elämässään että yhteiskunnassa.

ePerusteiden verkkosivun (ePerusteet i.a.) mukaan kuvataiteen tehtävänä on tukea oppilaan kasvua, identiteetin rakentumista ja itsetuntemusta sekä tuoda kulttuurista osaamista kuvataiteen keinoin. Kuvataideopinnot kehittävät visuaalisen havainnoinnin, ajattelun, ilmaisun ja tulkinnan taitoja. Kuvataiteen opetuksessa kannustetaan pohtimaan kuvataiteen yhteiskunnan merkitystä sekä kehittämään kriittistä ajattelua.

Kuvataiteen opetuksen järjestäjällä on vastuu paikallisen opetussuunnitelman kehityksestä ja sen laadinnasta. Paikallisessa opetussuunnitelmassa voidaan täydentää ja tarkentaa opetussuunnitelmasta määrättyjä tavoitteita, toimintaa ohjaavia linjoja, opetuksen järjestämiseen liittyviä seikkoja ja keskeisiä sisältöjä (Opetushallitus 2022).

3.1 Lasten ja nuorten kuvataiteenopetus Seinäjoella

Seinäjoen kansalaisopiston taide- ja musiikkikoulu Luovaamossa annetaan taiteen perusopetusta yleisen oppimäärän kolmesta taiteenlajista, kuten kuvataiteesta, rytmimusiikista ja teatteritaiteesta.

Opetussuunnitelma on laadittu yhdessä taideaineiden vastuuopettajien ja tuntiopettajien kanssa. Tässä on pyritty huomioimaan oppilaiden yksilölliset tarpeet ja valmiudet. Lisäksi on huomioitu taiteenalan traditio, kansalliset ja kansainväliset muutokset ja jatko-opintovaatimukset. Kansalaisopisto tarjoaa oppimisen iloa taiteen tekemiseen, kokemiseen ja taiteen nauttimiseen. Opetuksessa oppilaita kannustetaan miettimään taiteen merkitystä ja siitä, miten se vaikuttaa omaan elinympäristöön. Oppilaat harjoittelevat, kokeilevat sekä soveltavat taiteen alan ilmaisuja monipuolisesti (Luovaamo, 2018, s. 3).

Luovaamon kuvataiteen opetus toteutetaan ilmapiirissä, missä jokaisella oppilaalla on olla oikeus sellainen kuin hän on. Työskentely ja toiminta tapahtuu turvallisessa ja avoimessa oppimisympäristössä, missä erilaisuus ei ole uhka, vaan luovan toiminnan edellytys. Kuvataiteen sisällössä ja opetustavassa huomioidaan oppilaan taitotaso, kehitysvaihe sekä ikä. Luovaamon kuvataideopetuksessa ajatellaan ja keskustellaan, kokeillaan erilaisia välineitä ja materiaaleja, harjoitellaan näkemisen taitoa sekä kokeillaan uusia tekniikoita ja teknologiaa (Luovaamo, 2018, s. 8). Kuvataiteen opetuksen rakenne noudattaa perusopetukseen asettua 500 h tuntimäärä, joka on jaettu perusopintoihin 300 tuntia sekä teemaopintoihin 200 tuntia.

Seinäjoen kansalaisopiston Taide- ja musiikkikoulun opintojen ikäryhmät ja tuntimäärät on esitetty taulukossa 1.

Taulukko 1. Seinäjoen kansalaisopiston Taide- ja musiikkikoulun ikäryhmät ja tuntimäärät kuvataidetta viikossa.

Opintokokonaisuus 1 (8 vuotta)	60 tuntia
Opintokokonaisuus 2 (9 vuotta)	60 tuntia
Opintokokonaisuus 3 (10 vuotta)	60 tuntia
Opintokokonaisuus 4 (11 vuotta)	60 tuntia
Opintokokonaisuus 5 (12 vuotta)	60 tuntia

Kaikissa näissä ikäryhmissä opintokokonaisuuksissa suorittaminen kestää yhden lukuvuoden, kuvataidetunnit ovat 90 min kerran viikossa.

Seinäjoen kansalaisopiston taide- ja musiikki kouluun teemaopinnot järjestetään 13 vuotta täyttäneille (taulukko 2).

Taulukko 2. Kuvataiteen teemaopintojen työtunnit.

Piirustus ja maalaus	80 tuntia
Piirustus ja grafiikka	80 tuntia
Piirustus, maalaus ja muotoilu	80 tuntia
Maalaus	80 tuntia
Keramiikka	80 tuntia

3.2 Suomen lasten ja nuorten kuvataidekoulujen liitto ry

Luovuus, vapaus, moninaisuus ja kriittisyys toteutuvat yhteiskunnassa, kun valtion rahoitusta taiteelle lisätään (Kuvataidekoulujen liitto, 2019). Suomen lasten ja nuorten kuvataidekoulun liiton mukaan laaja-alaisuuden saavuttamiseksi ja sen tunnistamiseksi tarvitaan taidekasvatusta ja taiteen perusopetusta. Eri koulutusjärjestelmissä mittavalla resursoinnilla turvataan taiteen ja kulttuurin asema, tulevaisuuden osaaminen ja sen toimialojen kehittäminen.

Esimerkiksi musiikki, kuvataide, teatteri tai kirjallisuus tukevat lasten ja nuorten kokonaisvaltaista kasvua ja kehitystä. Kuvataidekoulujen liiton (1/2019) mukaan se antaa mahdollisuuksia itselle merkityksellisten ilmaisutaidon löytämiseen. Erilaiset taidemuodot antavat tekijälle kulttuurista osallisuutta ja kulttuuristen oikeuksien toteutumista. Tämä taidekasvatus tuo pitkällä tähtäimellä hyvinvointia yhteiskunnassa.

Kuvataidekoulujen liiton tarkoitus on, että jäsenkoulut edistävät kuvataiteen, arkkitehtuurin, mediataiteiden ja käsityön taiteen perusopetuksellaan visuaalista taidetta sekä tuottavat paikallista lasten ja nuorten kulttuuria. Tässä taiteen ja kulttuurin tulevaisuuden kehittäminen on idean ydin, sillä lasten ja nuorten taidekasvatus on tulevaisuutta.

Tällä hetkellä taiteen perusopetuksessa yhteistyötä tehdään paikallisten päiväkotien, peruskoulujen, lukioden ja muiden taiteen perustaopetusta antavien oppilaitosten sekä erilaisten sidosryhmien kanssa. Suomen lasten ja nuorten kuvataidekoulujen liiton (2019) mukaan on tärkeää edistää taiteen saatavuutta ja saavutettavuutta. Tämä turvataan riittäväillä taloudellisilla resursseilla sekä laajalla ja eri hallinnonalat ylittävällä yhteistyöllä (Kuvataidekoulujen liitto, 2019).

3.3 Lasten taidekasvatus on hyväksi

Rusanen (2010, s. 41) kertoo (Tilaa lasten omalle kulttuurille) artikkelissaan lasten kulttuurin ymmärtämisestä. Aikuisten on hyvä tunnistaa lasten kulttuuria ja erityispiirteitä, sillä lasten ajatusmaailma on laaja. Rusanen jatkaa, että on myös hyvä tuntee lapsen ja aikuisen erilainen aikakäsitys. Lapsilla ei ole laajaa kokemusta maailmasta. Rusanen mukaan lapsen osallisuus on lapsen oman maailman arvostamista, kun hän on juuri oma itsensä. Rusanen jatkaa, että aikuinen arvostaa lapsen näkemyksiä ja tarpeita. Se mikä on lapselle tärkeää, tulee saada tulla

nähdyksi ja kuulluksi. Rusanen mukaan lapsi saa kokemuksen siitä, että hänen näkemyksensä on otettu huomioon ja hän on ollut vaikuttajana. Lapsen luomisen tila tarkoittaa useita asioita. Aikuisen on hyvä tunnistaa lasten oma kulttuuri sekä sen erityispiirteet, jotta aikuinen ei vierasta tai tukahduta sitä (Rusanen, 2010, s. 40–42).

Osallistuminen opettaa taiteen tekemistä ja taiteen ymmärrystä. Taiteelliseen toimintaan osallistuminen kehittää lapsen kognitiivisia kykyjä, itsetuntemusta, vuorovaikutustaitoja, tunnetaitoja sekä parantaa koulusuoritusta. On mahdollista oppia itsetuntemusta ja itseilmaisua toisen ihmisen kanssa harrastuksen parissa. Taiteellinen toiminta opettaa esimerkiksi kärsivällisyyttä, keskittymistä, sitoutumista ja sinnikkyyttä, elämänhallintaa, ryhmäytymistä sekä yhteistyö- ja viestintätaitoa (Sitra, 2018).

4 TAIDETTA LAAVULLA -TAPAHTUMA

Tapahtuman tavoitteena oli saada lapsille erilainen kokemus kuvataiteen tekemiseen sekä ymmärtämään, että luovuuden tila voi löytyä muualtakin kuin koulussa tai kotona.

Opinnäytetyön aihe löytyi Taidetta Laavun -tapahtuman suunnittelussa. Muotokuvia sekä elävästä mallista tehdään maailmalla, mutta muotokuvamallin piirtämistä/maalaamista tapahtumana ei järjestetä kovin usein.

Tulevien muotokuvan/elävän mallin piirustustapahtumien kautta voitaisiin saada lapsia ja nuoria innostumaan tekemään enemmän muotokuvia henkilöistä sekä kasvattamalla taidekokemusta ja -tuntemusta. Kyseisen tapahtuman myötä halusin antaa lapsille mahdollisuuden lähteä hetkeksi pois kouluympäristöstä sekä saada erilaisen tapahtumakokemuksen taiteen keinoin.

4.1 Tapahtuman suunnittelu

Taidetta Laavulla -tapahtuman idea syntyi ollessani työharjoittelussa Suomen luonnonsuojelun Pohjanmaan piirissä vuonna 2021. Toimin työharjoittelun aikana itsenäisesti, jossa minulle annettiin kohderyhmä, ja sen pohjalta tuotin tapahtuman, minkä järjestettäisiin luonnossa. Valitsin Suomen luonnonsuojeluliiton Pohjanmaan piirin toimeksiantajaksi, sillä nautin sekä kuvataiteen tekemisestä ja luonnossa liikkumisesta. Nämä kaksi asiaa halusin yhdistää ja tuottaa tapahtuman heidän toivomalleen kohderyhmälle.

Toimeksiantajalla oli toive järjestää Joupin koulun oppilaille (1–6 luokkalaisille) tapahtuma, jonka paikkana olisi Jouppilanvuoren Aarnikotkan Kota. Otin Joupin kouluun yhteyttä sähköpostilla, jos löytyisi opettajalta kiinnostusta osallistua tapahtumaan. Jouppilanvuori on kuntorata ja esteetön elämysliikuntareitti, joka on noin 5 kilometriä pitkä, se on parin kilometrin etäisyydellä Seinäjoen kaupungin keskustasta.

Olin tehnyt kaksi erilaista tapahtumaideaa, jotka poikkeavat toisistaan. Tein molempiin tapahtumaideoihin tarkemmat konseptisuunnitelmat, palvelupolut, blueprintit, SWOT-analyysit ja tiedotukset opettajalle. Lisäksi vanhemmille lähetettiin haastattelu- ja valokuvausluvut. Tämä tapahtuma ei ollut kaikille järjestettävä tapahtuma, joten sosiaalinen markkinointi sekä muu mahdollinen markkinointi jäivät pois. Kaikki mahdollinen tiedotus tapahtui opettajan kautta.

Molemmille tapahtumille tein avustavan budjetin ja mahdollinen rahallinen tuki tulisi Pohjanmaan piiriltä.

Ennen varsinaista tapahtumaa kävin Jouppilanvuoren Aarnikotkan Kodalla katsomassa, ideoimassa ja suunnittelemassa tapahtuman kulkua. Paikan päällä otin valokuvia ja videoita suunnittelua varten.

Suunnitteluvaiheessa olin kysellyt talkoolaisia tapahtumaan ottamaan valokuvia, auttamaan lettujen paistossa, tavaroiden tuomisessa sekä vapaaehtoisia olemaan elävinä malleina, jotka pukeutuisivat eläinpukuun. Halusin vuokrata eläinpuvut tapahtumaan, sillä eläimet ovat osa luontoa. Tämän tapahtuman aikana lapset sisäistäisivät sekä ymmärtäisivät elävän mallin piirtämisen idean, kun maalauksiin lisättäisiin ihmisiä pukeutuneena eläin pukuun.

Taidetta Laavulla -tapahtumalle olin tehnyt tilauslistan tarvittavista tarvikkeista ja rekvisiitoista. Kiertelin Seinäjoen kaupungin kivijalka- ja taideliikkeet etsimässä tarvikkeita. Annoin toimeksiantajalle listan, mitä tapahtumaan pitää hankkia ja mistä niitä saisi, listassa oli listattuna myös tarvikkeiden hinnat.

Taidetta Laavulla alustavassa budjetissa listasin kaikki mahdolliset tarvikkeet, rekvisiitat, kalusteet ja tarjoilut. Tarjoiluista ja kalusteista ei tullut isoja kustannuksia, sillä Aarnikotkan Kohdalla oli riittävästi penkkejä, johon osallistujat voivat istua. Suurin osa tarvikkeista saatiin toimeksiantajan omasta taloudesta, kuten esimerkiksi lettutarvikkeet. Tapahtuman kokonaisbudjetti mukaan ottaen Aarnikotkan vuokra, naamiaisasut, taulupohjat, taidemateriaalit ja tarjoilut maksoivat yhteensä 275 euroa (taulukko 3). Tapahtuma toteutettiin Seinäjoen peruskoulun Joupin koulun 5-luokkalaisille 19.05.2021.

Taulukko 3. Taidetta Laavulla -tapahtuman kokonaisbudjetti.

Aarnikotkan vuokra	35 €
Naamiaiasut	50 €
Kertakäyttöastiat	16,50 €

Taulupohjat 3,90e/ kpl	78 €
Akryylivärit	71 €
Pensselit	24,90 €
Yhteensä:	275,40 €

Kun suunnittelee tapahtumaa, joka tapahtuu ulkona, on vaikeaa ennustaa, millainen sää on sinä päivänä. Suunnitteluvaiheessa on tärkeää ottaa sää huomioon ja tehdä suunnitelma B. Taidetta Laavulle suunnitteluvaiheessa on otettu huomioon tapahtumapaikan sadesuoja, jonka takia suunnitelmaa B:tä ei varsinaisesti suunniteltu.

Tapahtumaviikolla tarkastelin tulevia sääennusteita tapahtumapäivälle. Tapahtumapäivälle ennustettiin toisella viikolla hyvää säätä ja kaksi päivää ennen tapahtumapäivää ennustettiin sadekuuroja. Valitettavasti tapahtumapäivänä satoi vettä koko päivän.

4.2 Tapahtuman kulku

Tapahtumapäivänä Aarnikotkan kohdalla valmistelin tulevaa tapahtumaa laittamalla valmiiksi taulujen pohjat jakamalla ne teipillä neljään osaan sekä asettelín maalit ja pensselit paikoilleen (kuva 1). Tapahtuma oli järjestetty niin, että hiljaisella paikalla laitettiin kaikki taidetarvikkeet, kynät ja pensselit ylimääräiselle pöydälle. Hiljaisen paikan pöytä suojattiin lakanalla sekä toinen pöytä jätesäkillä. Viereiselle pöydälle laitettiin maalit, kynät, pensselit sekä vesiämpäri. Laavun puolella oli nuotio laitettu valmiiksi sekä tarjoiluvälineet kuten kertakäyttöastiat, mehutarjoilu ja käsipaperit.

Lapset saapuivat paikalle ja saivat opastuksen, mitä tapahtumassa tehdään ja minkä takia. Tapahtumassa lapset pääsivät ensimmäisenä piirtämään eläviä malleja. Mallina toimivat sosionomiopiskelijat, jotka olivat pukeutuneet eläinpukuun. Kangastaulut oli jaettu teipillä kahtia neljään osaan ja jokaiseen erilliseen kangastaulun osaan otettiin aikaa sen piirtämiseen.

Pienestä tilasta ja vanhempien suostumuksella lapsia jaettiin kahteen eri ryhmään: Ryhmä 1, jossa lasta saa kuvata olivat laavun katoksessa, sekä ryhmä 2, johon ei annettu lupaa kuvata, olivat hiljaisella paikalla. Elävän mallin piirustuksessa mallit olivat paikallaan tietyn ajan, jonka jälkeen mallit vaihtavat paikkaa ja sekä asentoa. Mallit olivat paikallaan ensin 7 minuuttia, 5 minuuttia, 2,5 minuuttia ja 1 minuutin (kuva 2 ja 3). Lapsia ohjattiin vaihtamaan paikkaa toisten kanssa, jotta lapsi saisi erilaisia näkökulmia sekä saamaan erilaisen perspektiivin. Halusin, että tapahtumassa otettiin aikaa, jotta lapsi havahtuisi ja ymmärtäisi kuinka paljon aikaa tarvitsee luonnoksen tekemiseen. Mitä tapahtuu, kun lapsi keskittyy 7 minuutin ajan tai minuutin ajan piirtämiseen.

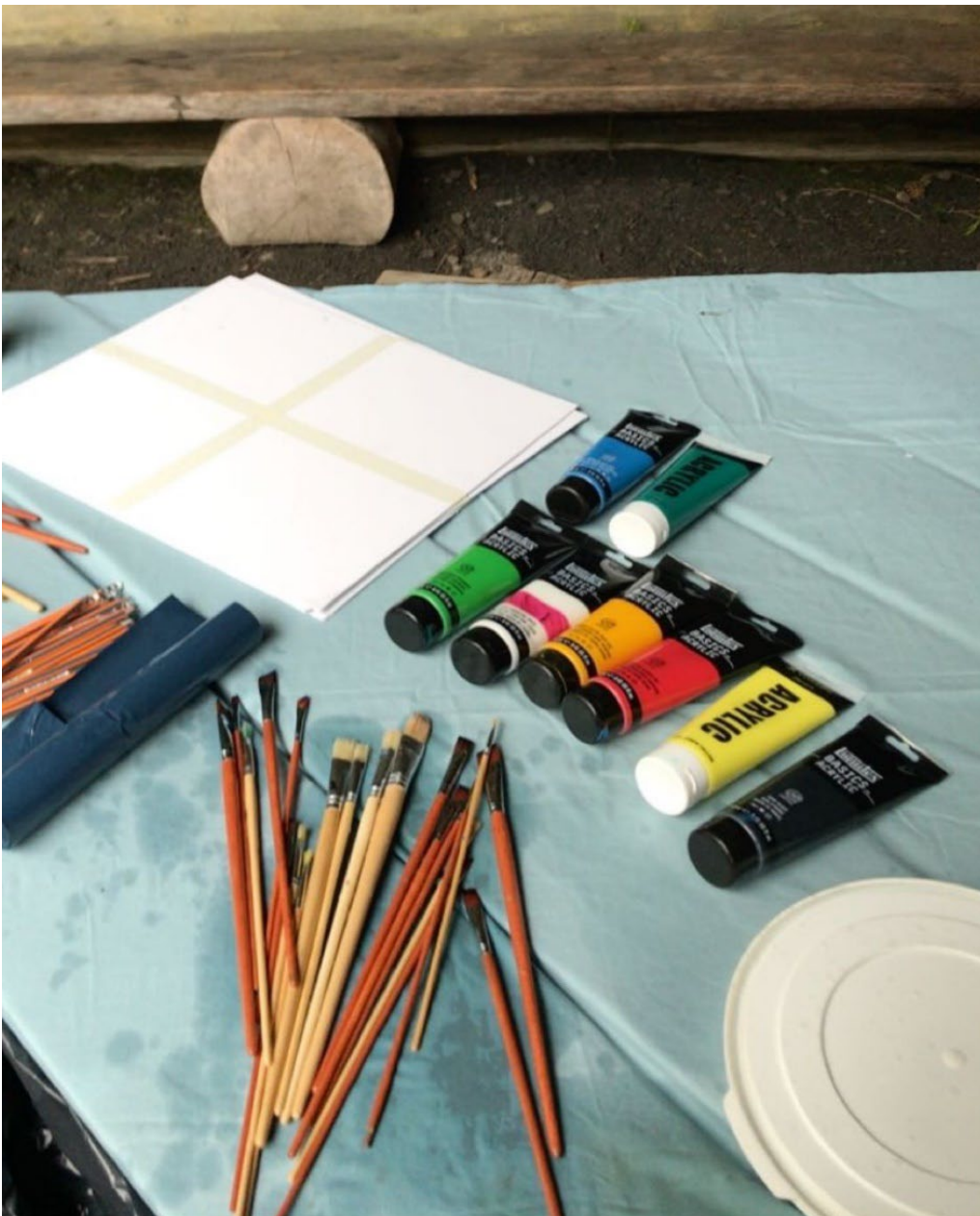
Haasteena tässä tapahtumassa oli se, että laavulla oli pimeää eikä valoisuus ollut riittävä. Eikä ollut riittävästi tilaa liikkumiseen. Taidetta Laavulla -tapahtumasta olisi saanut erilaisen kokemuksen, mikäli sää olisi ollut loistava. Aarnikotkan kota on avara ja valoisa päiväsaikaan. Tämä on suurin syy, minkä takia halusin tuottaa tapahtuman luonnossa, sillä luonnossa on valoa ja saa helposti kasvopiirteet näkyviin. Lisäksi luonnonvalossa sään muuttuessa myös varjostukset vaihtuvat. Lisäksi syynä oli se, että lapset saivat vaihtaa paikkaa toisten kanssa, jotta muotokuvaperspektiivi vaihtuisi. Tapahtuman aikana olin ohjaamassa ja auttamassa lapsia. Samalla kelloitin malleja, jotka vaihtelivat paikkaa laavun ja hiljentymispaikan välissä.

Tapahtuman aikana myös havainnoin, kuinka lapset keskusteleivat keskenään ja kuinka keskittyneitä he olivat piirtäessä tai maalatessaan malleja. Lapset muun muassa keskustelivat siitä, millaisen taustan he tekevät piirustukseen ja lisäävätkö he muita hahmoja. Vähäisellä valolla voi olla haastavaa tehdä teosta, mutta taiteilijan keskeinen havainto kohdistuu silmän ja aivojen haasteisiin. Kuten aikaisemmin luvussa 2.3. viittasin Johannes Ittenin (1961, s. 13) värin teoriaan, että eettisen värien tutkimuksen perusta on värien rinnakkaisen asettelun vaikutuksen tuntemista. Tällä tarkoitetaan sitä, että lapsi on havainnut valon ja värin käsityksen, että se on ongelmakenttä mutta lapsi ratkaisee sen kirkkailla väreillä.

Luovuus ja sen kehittäminen on hauskaa tekemistä, mutta se vaatii paljon töitä, jotta itse taiteilija on siihen tyytyväinen. Luvussa 2.3 viittasin Ray Smithin (1984, s. 214) ihmisen piirtämisestä. Ihmisen piirtäminen on haastavaa ja ihmisen vartalo on monimutkainen. Tässä tapahtumassa nimenomaan vaihdettiin asentoja, joka antoi lapselle uuden tehtävän tai haasteen. Pitää ymmärtää myös se, että kaikki lapset eivät ole luovia, mutta voivat silti nauttia luovuudestaan ja ilmaista itseään.

Pablo Picasso oli tunnettu taiteilija 1900-luvulla. Kyseisen taiteilijan tyyli vaihtuivat usein. Tunnetun taidemaalajan Pablo Picasson (1881–1973) sanoin:

Maalaus on sokean ihmisen ammatti. Maalari ei maalaa, mitä hän näkee, mutta hän tuntee, mitä hän sanoo itselleen siitä, mitä hän on nähnyt.

Kuva 1. Taidetta Laavulla -tapahtuman valmistautuminen.

Kuva 2. Taidetta Laavulla -mallin poseeraus.

Kuva 3. Taidetta Laavulla. Lapsi piirtää elävästä mallista.

Luonnosten jälkeen lapset siirtyivät hakemaan pensselit ja maalit, jonka jälkeen he siirtyivät omalle pisteelleen maalaamaan luonnokset. Jokainen lapsi maalasi eri tahtiin, ja jotkut olivat nopeampia kuin toiset. Tapahtumassa tarjottiin nuotiossa paistettuja lettuja sekä mehua, jonka oppilaat saivat nauttia. Tapahtuman jälkeen lapset jättivät maalaukset laavulle kuivumaan ja lähtivät kotiin opettajan viimeisillä saatesanoilla. Seuraavana päivänä lapsien teokset vietiin kouluille.

4.3 Tapahtuman kävijöiden haastattelu

Tapahtuman jälkeen lapsia haastateltiin. Haastattelun tavoitteena oli saada lapsia innostumaan tapahtuman jälkeisistä tunnelmista ja kertomaan kokemuksistaan. Tavoitteena oli saada lasten äänet kuuluviin, jotta voisin hyödyntää mahdollisiin seuraaviin lapsi- ja perhetapahtumiin.

Olin kirjoittanut lasten vanhemmille lapun, jossa kerroin tutkimuksesta sekä pyysin luvan lasten haastatteluihin. Lähetin sähköpostilla lupalapun opettajalle, joka oli tulostanut sen, ja jakoi oppilaille annettavaksi vanhemmille.

Toteutin lasten haastattelut leikkimielisellä ja osallistavalla tavalla, sillä kyselylomakkeet voivat olla haastavia tai niitä on vaikeaa täyttää. Toteutin lasten haastattelut seuraavana päivänä heidän luokahuoneessaan. Haastattelun toteutustapa tapahtui liikkumisella ja aktiivisuudella. Olin tehnyt kolme erilaista paperivärilappua, jossa luki ”Kyllä”, ”Ehkä” ja ”Ei”. Laitoin laput eri puolille luokan seiniä ja asetin valmiiksi haastattelua varten äänityslaitteet. Oppilaat tulivat ruokailuvälitunnin jälkeen luokkaan, jossa melko pian aloitettiin haastatteluosio. Haastattelu alkoi sillä, kun esittelin itseni luokan edessä ja kerroin lyhkäisesti kuka olen ja minkä takia olen tullut tekemään kyselyä. Kysyin jokaisen kysymyksen yhden kerrallaan. Jokaisen kysymyksen jälkeen oppilas menee sen lapun luo, mikä tuntuu hyvältä vaihtoehdolta. Olin jakanut kysymykset kolmeen kategoriaan, jotka liittyivät itse tapahtumaan, taiteen ja vapaa-ajalla tekemiseen sekä luonnossa liikkumiseen. Havainnoin haastattelun aikana, että jotkut lapset ovat puheliaampia kuin toiset ja joidenkin oli vaikea keskittyä ja olla paikoillaan.

Haasteena tässä haastattelussa oli saada lapsia puhumaan sekä kertomaan omia mielipiteitään ja kokemuksia avoimesti. Haastattelussa havainnoin, kuinka ryhmäpainostus oli luokassa vahvasti esillä. Kun kysyin luokalta esimerkiksi ”Millainen tapahtuma olisi kiinnostava, jota voitaisiin järjestää luonnossa?”. Aluksi oli hiljaista, kunnes yksi oppilaista sanoi ”En kommentoi” ja muut seurasivat perässä. Kyseinen lause tuli usein haastattelussa esille. Haastatteluiden jälkeen kuuntelin äänitteet ja kirjoitin ylös lasten kommentit, jossa huomasin, että lasten haastattelun olisin voinut toteuttaa toisella tavalla. Kuten esimerkiksi tehdä paperilapun, jossa pitäisi värittää väreillä hymynaaman, sillä värillä mikä kuvaisi omaa kokemustaan ja tunnelmistaan tapahtumasta. Tässä jokainen lapsi olisi saanut keskittäytymisrauhan. Tämä haastattelu kehitti omaa tutkimusmenetelmää sekä toteutumistapaa.

5 TUTKIMUSMENETELMÄT

Tässä tutkimuksessa käytettiin kvalitatiivisista tutkimusta. Laadullista tutkimusta voidaan nimittää ”ymmärrettäväksi tutkimukseksi”, sillä perinteinen erottelu perustuu tietämisen tapaan. Ilmiöitä voidaan joko selvittää tai ymmärtää (Tuomi & Sarajärvi, 2009, s. 28).

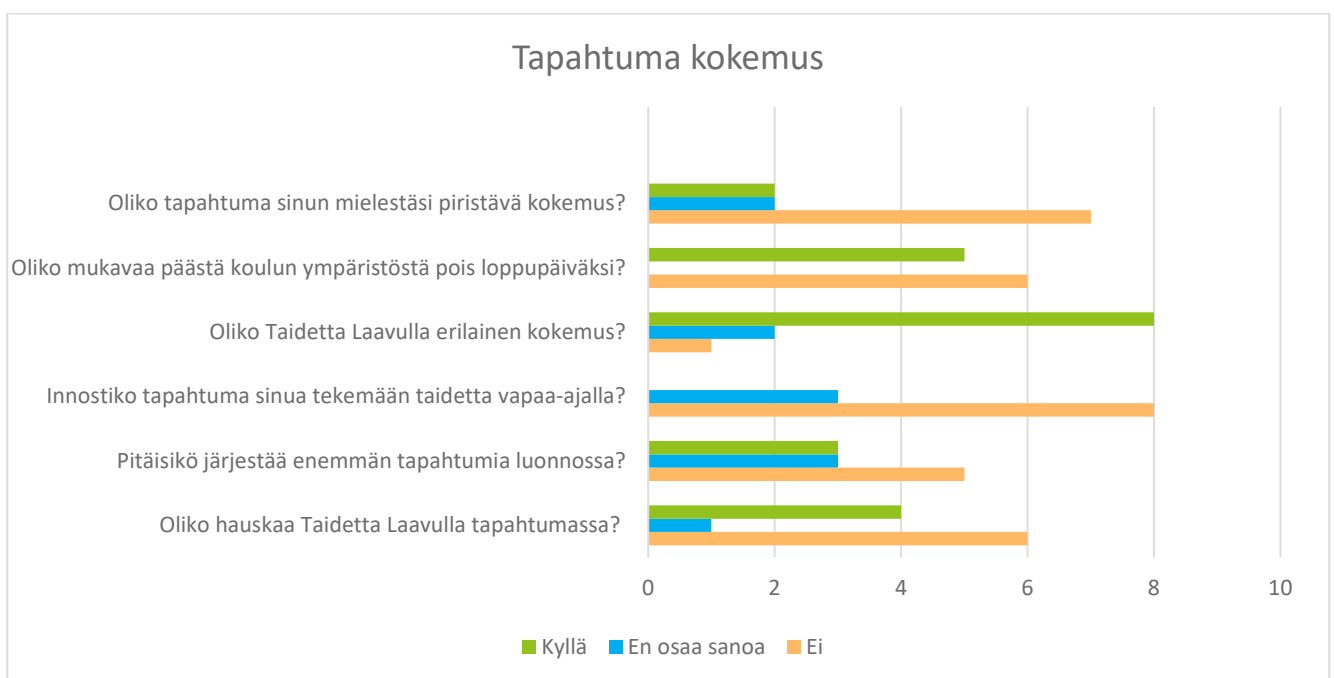
Laadullisessa tutkimuksessa käytetään aineiston keruumenetelmissä haastatteluita, kyselyitä, havainnointia ja erilaisiin dokumentteihin perustuvaa tietoa. Nämä aineistonkeruumenetelmät eivät ole vain laadullisen tutkimuksen menetelmiä. Niitä voidaan käyttää myös kerätessä määrällisiä aineistoja. Yleensä laadullisessa tutkimuksessa esimerkiksi informaaliset asetelmat vastaavat havainnointia ilman osallistumista, joka ei sisällä verbaalista ilmaisua tutkijan kanssa (Tuomi & Sarajärvi, 2009, s. 71–72).

Anita Sepän (2008, s. 212) mukaan kuvan tutkijat ovat kehittäneet 1900-luvulla kvantitatiivisen tieteen nojaavan teorian, sisällönanalyysin. Sepän mukaan tässä tarkoitetaan samaa asiaa kuin sisällönanalyysistä, josta taidehistorioitsijat puhuvat. Sepän mukaan, kaksi samannimistä tutkintamenetelmää ovat toistensa vastakohta. Tällä tarkoitetaan sitä, että taidehistoriallinen sisällönanalyysi on vapaamuotoista ja subjektiivista kuvien tulkintaa, joka ei noudata tietynlaista tutkimusmenetelmää. Sepän mukaan tutkimustulosten tieteellisyyden menetelmät korostavat objektiivisuutta, luotettavuutta, validiutta, yleistettävyyttä sekä tutkimusprosessin toistettavuutta. Sepän mukaan sisällönanalyysin pyrkimys on tuottaa tieteellisesti mittakaavassa olevaa tietoa.

5.1 Tulokset

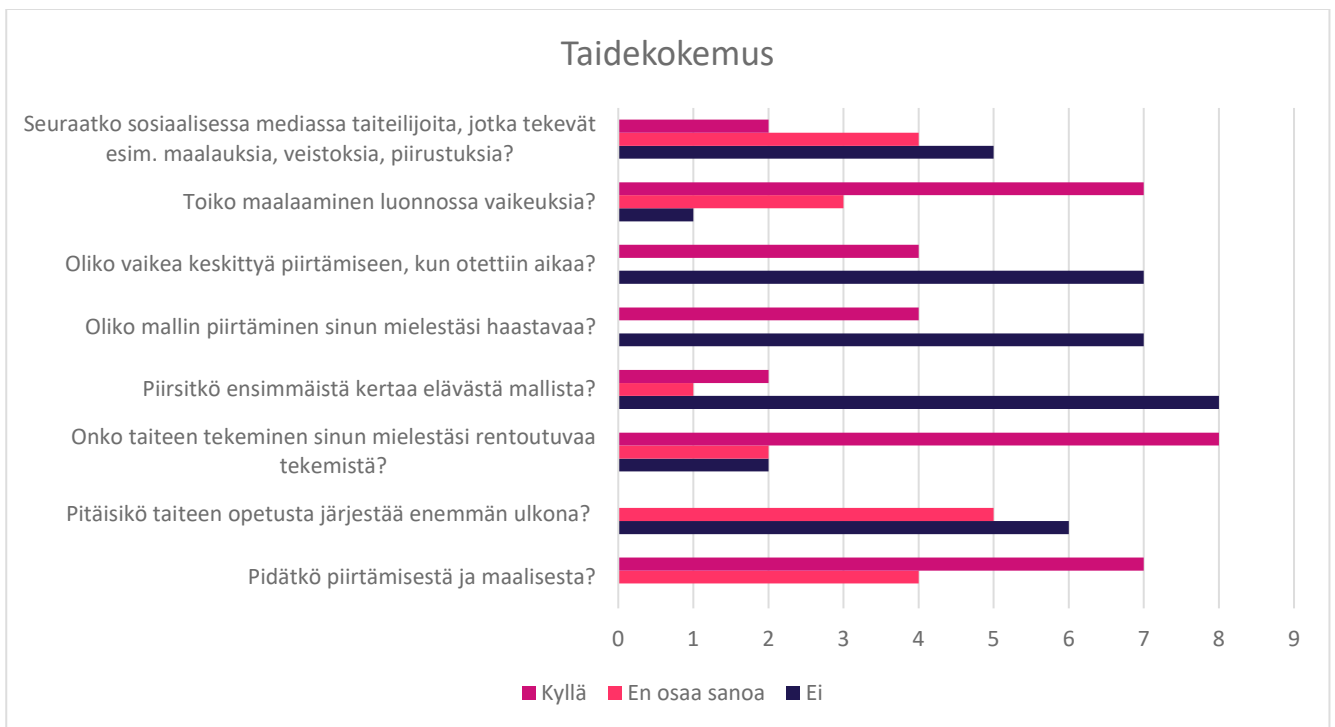
Haastattelin Joupin koulun oppilaita koulun luokassa. Olin kysynyt ensimmäisessä osassa tapahtumasta. Millaisilla fiiliksillä osallistujat olivat. Osallistumiskyselyssä lapset vastasivat kysymykseen 1. Oliko hauskaa taidetta laavulla tapahtumassa, josta 11 oppilasta vastasi ”kyllä”, 1 vastasi ”en osaa sanoa” ja 6 oppilasta vastasi ”ei”. Kysyin jatkokysymyksen: ”Mistä erityisesti piti ja mistä ei pitänyt?” Suurin osa osallistujista oli sitä mieltä, että sinä päivä satoi vettä, pyörä kurainen ja oli kylmä.

8 oppilasta vastasi kyselyyn: Oliko Taidetta Laavulla erilainen kokemus? Josta 8 oppilasta vastasi ”kyllä”, 3 oppilasta vastasi ”en osaa sanoa” ja yksi vastasi ”ei”. Kysyin osallistujilta: Oliko tapahtuma mielestäsi piristävä ja 7 oppilasta vastasi ”ei”. Yritin saada lisää tietoa kysymällä, millainen tapahtuma olisi kiinnostava ja mitä järjestettäisiin luonnossa. Kukaan vastaajista ei osannut vastata kysymykseen.

Kuvio 1. Taidetta Laavulla -tapahtuman osallistumiskysely tulokset (Tapahtumakokemus).

Seuraavassa osiossa kysyin taidekokemuksesta. Kysyin ensimmäisenä kysymyksenä: Pidätkö piirtämisestä ja maalaamisesta, jossa 7 oppilasta vastasi ”kyllä”, 4 vastasi ”en osaa sanoa” ja ”ei” vastauksia ei tullut. Tein jatkokysymyksen ja kysyin: ”Miksi pitävät ja miksi ei pidä?” Kysymykseen en saanut vastausta. Toisena kysymyksenä kysyin osallistujilta: Oliko taiteen tekeminen sinun mielestäsi rentouttavaa tekemistä, johon 8 vastasi ”kyllä”, 3 vastasi ”en osaa sanoa” ja 2 vastasi ”ei”. Kyselyn jälkeen pidin hetken hiljaisuuden ja kysyn jatkokysymyksen ja toivoin saavani vastauksen. Millaisen tunteen taideteoksen tekeminen sinussa herättää? Tähänkään en saanut vastausta. Kolmantena kysymyksenä kysyin: Piirsivätkö osallistujat ensimmäistä kertaa elävästä mallista? 2 vastasi ”kyllä”, yksi vastasi ”en osaa sanoa” ja 8 vastasi ”ei”.

Kuvio 2. Taidetta Laavulla -tapahtuman osallistumiskysely (Taidekokemus).

6 POHDINTA

Opinnäytetyö antoi minulle ymmärryksen siitä, että taidetta ei voida määritellä. Taiteesta löytyy todella paljon tietoa kirjoista ja internetistä. Peruskoulussa ei varsinaisesti käydä taidehistoriaa läpi kuin pienen osan. Taidehistoriaa käydään läpi paljon syvemmin lukiossa, kuvataidekouluissa tai opiskelemalla itsenäisesti.

Kuvataiteen teorian perehtyminen auttoi itseäni ymmärtämään taiteilijana, että taiteen kokeminen ja tekeminen ei ole ikinä itsestään selvä asia. Olen aina rakastanut taidetta siitä asti, kun olen itse sitä tuottanut. Aloitin lapsena piirtämään ensimmäisenä muotokuvia perheenjäsenistä, jonka jälkeen rupesin harjoittamaan omaa mielikuvitusta piirtämällä ihmisen kasvoja ulkomuistista. Perehdyin ensin kuvataideteoriaan ja lainasin kirjoja kuvataiteesta. Kun taidetta luodaan ilmaisulla, tunteella ja tunteiden näyttämällä, taiteilija haluaa tuoda ihmisille jonkinlaisen näkemyksen teoksessa, jotta se herättäisi tunteita ja keskustelua. Usein ihmisille se on ”Onpas kaunis maalaus” tai ”Onpas värikäs maalaus”. Taiteilijat yrittävät myydä omia taideteoksiaan, jotta hän saisi näkyvyyttä ja tunnettavuutta sekä pystyisi maksamaan omat laskunsa taideteoksillaan. Suomessa taiteilija saa näkyvyyttä, kun tekee jotain radikaalia, jotta hänet muistettaisiin. Tämä varmasti pätee myös muissa maissa.

Tapahtuma oli onnistunut säästä huolimatta hyvin. Tapahtuman suunnitteluvaiheessa pysyin hyvin aikataulussa ja pieniä muutoksia tapahtuman kulussa tuli ja niistä selvisin hyvin. Sain hyviä tuloksia, jota tulen hyödyntämään mahdollisiin lapsitapahtumiin. Tulevaisuudessa tulen tuottamaan lisää kuvataidetapahtumia, joissa tulen kokeilemaan erilaisia haastattelutapoja ja siitä, kuinka lähestytään lapsia haastattelussa.

Mielestäni lapsille pitäisi enemmän järjestää kuvataidetunteja/taidetapahtumia koulun ulkopuolella. Lasten maailma on avoin ja sen pitäisi myös näkyä erilaisissa ympäristöissä. Perusopetuksessa mennään koulun ympäristön ulkopuolelle, on se sitten luontoretket tai kulttuurivierailu teatterissa. Olen ymmärtänyt, että kuvataidetunneilla ei varsinaisesti lähdetä koulun ympäristöstä pois. Tämän tapahtuman myötä halusin antaa lapsille mahdollisuuden lähteä kouluympäristöstä ja samalla oppia ja kehittää elävän mallin piirustusta ja maalausta. Tutkimuksen perustella olen havainnut, että kuvataidetunneilla pitäisi lähteä mukavuusalueiden ulkopuolelle ja kokea erilaisia taiteen luomisenpaikkoja, kuten

esimerkiksi mennä luontoon, teatteriin, taidemuseoon tai jopa vanhusten kotiin piirtämään ja maalaamaan.

Tehdessäni tätä tutkimustyötä tulin siihen tulokseen, että lasten haastattelussa ryhmäpaine tuo lapsille reaktioketjun. Kun suunnittelee lapsille kohdistettavaa tapahtumaa, on ymmärrettävä se, että mitä nuorempi lapsi on, sitä vaikeampi hänen on keskittyä. Haastattelun tehdessäni tulin siihen tulokseen, että tämä ei ollut hyvä vaihtoehto. Seuraava lasten haastattelu on tehtävä toisella tavalla, kuten esimerkiksi värittämällä tai piirtämällä. Myös koulussa pitäisi järjestää muotokuvaopetusta, jossa vierailijat, jotka ovat erikokoisia, erinäköisiä, eri ikäisiä tulisivat malliksi, ja lapset saavat koulunaikana tehdä muotokuvia. Tämä mahdollisesti kasvattaisi lasten taidekokemuksia sekä aktiivisuutta. Samalla lapset oppisivat kohtamaan vieraita ihmisiä, saamaan vuorovaikutustaitoja keskustelemalla ja kyselemällä. Lapsi on utelias, ja kuten Teemu Mäki (2017, s. 75), kertoo ettei taide ei pyri herättämään keskustelua, vaan se pyrkii luomaan erityisesti hyvän paikan ja tilanteen keskustelulle. Esimerkiksi, lapsi näyttää piirustuksen/maalauksen jälkeen muotokuvan henkilölle, jota on juuri maalannut. Oletettavasti kyseissä henkilöissä herää jonkinlainen tunne katsoessaan teosta.

Tuottamani Taidetta Laavulla -tapahtumasta haluaisin saada toistuvan tapahtuman pienillä muutoksilla sekä kehittää uuden hankeidean, jota voisin mahdollisesti toteuttaa löydettyäni siihen sopivat yhteistyökumppanit. Hankkeen ryhmä on voisi olla esimerkiksi lapset ja nuoret, mielenterveyspotilaat, vammaiset ja/tai ikäihmiset. Hanketta voitaisiin toteuttaa paikkakunnasta riippumatta. Hankkeen osallistujat menisivät eri kulttuurikohteisiin tekemään muotokuvia eli he harjoittelisivat muotokuvan/elävän mallin piirtämistä. Lapset ja nuoret menisivät esimerkiksi kuvataidetunnin aikana tiettyyn kulttuurikohteeseen tekemään muotokuvia. Se voisi olla esimerkiksi kirjasto, teatteri, taidemuseo, urheilukeskus, musiikkitalo tai vierailulle vanhankotiin. Elävinä malleina toimitaisivat kulttuurikohteiden esihenkilö, toimitusjohtaja tai joku muu vastaava henkilö. Vanhainkodissa malleina olisivat ikäihmiset ja jokaisella olisi oma malli, josta tehdä muotokuva.

Tässä hankkeen ideassa yritetään saada ihmisiä kiinnostumaan tekemään muotokuvapiirustuksia ja maalauksia, jotta saataisiin heille lisää innokkuutta tekemään muotokuvia myös jatkossa. Tämän tavoitteena on olla osallistuva ja kannustava kokemus, jotta se nostaisi ihmisen taidekokemusta ja -tuntemusta. Näin he oppisivat tunnistamaan erilaisten ihmisten kasvopiirteet, värit ja muodot. Hankeryhmä näkisi erilaisia ihmisiä, kuten

nuoria, vanhoja, isoja, pieniä, pitkiä tai lyhyitä ihmisiä. Jokainen ihminen on erilainen ja jokainen ihminen on eri muotoinen myös kasvoiltaan. Tämän pitäisi antaa ymmärrystä esimerkiksi lapsille ja nuorille siitä, että me kaikki olemme erilaisia sisäisesti ja ulkoisesti. Kukaan ei ole täydellinen.

Ennen varsinaista elävän mallin piirtämistä kuvataiteilijalla on kerrottava, millaista keskittymistä ja ponnistelua piirtäminen ja maalaaminen vaatii. Usein mallina olevat ihmiset jännittävät ja ujostelevat mallina olemisessa. Pieni jännitys kuuluu asiaan. Taiteilijan on tärkeää kertoa mallille, missä vaiheessa hän on ja mihin hän keskittyy kyseisellä hetkellä. Mallille on annettava säännölliset lepotauot, sillä liian kauan paikalla oleminen saattaa olla raskasta ja uuvuttavaa. Mallina oleminen ei aina ole kerrasta vain yhden päivän työ, sillä taiteilija mahdollisesti myös haluaa jatkaa seuraavana päivänä. Mallin piirtäminen saattaa kestää viikkoja, jotta saadaan muotokuva valmiiksi. Mallista piirtäminen on taiteilijalle erilainen kokemus ja väliajoin taiteilija näyttää keskeneräisen teoksen siitä, mitä hän on saanut aikaan.

Taidetta Laavun mallien kokemukset tapahtumasta:

Oli mielenkiintoista olla mallina kun ei aiemmin ollut. Oli odotettua "haastavampaa" kun piti keksiä asennot ja miettiä missä asennossa pysyy sen 7 minuuttia ja siitä alaspäin. Paikallaan olo oli jokseenkin haastavaa kun ei tiennyt mihin olis kattonut kun tiesi, että monet kattoo mua ja samalla yritti piirtää. Mutta kaikkiaan oli positiivinen ja kokemusrikas tapahtuma. – Jonna Katajanmäki

Pisin aika, joka mallina oltiin paikallaan oli vähän vaikeaa ja siihen piti keksiä sellainen asento, jossa pystyi sen ajan mahdollisemman helposti. Muuten mallina olo oli mukavaa, ja oli kiva nähdä lapset heittäytyi maalaamiseen. – Susanna Hietaharju

Nykyään valokuvaaminen on tullut yleisemmäksi, sillä ihmiset haluavat ottaa valokuvia itselleen merkityksellisistä tilanteista. Kuten esimerkiksi tärkeistä tilaisuuksista, häistä, juhlapäivistä ja tapahtumista. Valokuva toimii muistikirjana. Valokuvausta myös luokitellaan taiteen muotona, sillä usein tavallisista poikkeavaa valokuvauksellisia ratkaisut ovat esimerkiksi kuvauskulmat ja valaistus, nämä herättämään katsojassa tunteita (Paula Palttala, Heikki Tulkki & Minna Vakkuri, 2004, s. 55). Marjatta Tolosen (1998, s. 112–113) mukaan valokuva keksittiin 1820-luvun loppupuolella ja sen arvostus oli kiistanalainen asia. 1950-luvulla valokuvaus toi uusia mahdollisuuksia ja tehtäviä, sillä tekniikka monipuolistui.

Mainokset kääntyivät piirroksista ja maalauksista kameran otoksiin. Tolosen mukaan 1970-luvulla käsitetaide on laajentunut entisestään valokuvauksen mahdollisuuksista, jossa käytettiin ilmaisunvälineenä taiteilijan mielikuvitusta ja valokuvan kertojana.

Tämä opinnäytetyö liittyy kulttuurituottajaopintoihin, sillä tulevaisuudessa haluan tuottaa enemmän Taidetapahtumia, jotka liittyvät kuvataiteeseen ja sen tekemiseen, oppimiseen ja kehitykseen taiteen kentällä.

LÄHTEET

Aalto-yliopisto. (10.4.2018. Päivitetty 15.02.2022). Historia. <https://www.aalto.fi/fi/aalto-yliopisto/historia>

ArtDiction Habitual Art. (26.11.2018). A History of Portraiture. <https://www.artdictionmagazine.com/a-history-of-portraiture/>

Einon, D. (2003). Luova lapsi: Kannusta lasta käyttämään luontaisia lahjojaan ja löytämään luovuuden monet muodot. (O. Ryytty, käänt.). Karisto Oy. (Alkuperäinen teos julkaistu 2002).

Eldridge, R. (2003). Johdatus taiteen filosofiaan (M. Lehtinen, käänt.). Hakapaino Oy. (Alkuperäinen teos julkaistu 2009).

ePerusteet. (i.a.) Taiteen perusopetuksen laajan oppimäärän opetussuunnitelman perusteet 2017: Kuvataide. <https://eperusteet.opintopolku.fi/#/fi/tpo/3689874/taiteenala/3746480>

Frida Kahlo and her paintings. (i.a.) <https://www.fridakahlo.org/>

Heinonen, Y., Hietala, V., Kuusamo, A., Lappalainen, P., Leppänen T., Richardson, J., Steinby, L, & Välimäki, S. (2017). Johdanto: Taide, kokemus ja maailma. Teoksessa Y. Heinonen (toim.), Taide, kokemus ja maailma: Risteyksiä tieteidenväliseen taiteiden tutkimukseen (3. p., s.10–11). Painosalama Oy.

Honkala, N. (07.02.2018). Näkökulmia taiteen ja kulttuurin vaikutuksista oppimiseen. Sitra <https://www.sitra.fi/artikkelit/nakokulmia-taiteen-ja-kulttuurin-vaikutuksista-oppimiseen/>

Itten, J. (1961). Värit taiteessa. Kustannus Oy Taide.

Jula, J. (2007). Johdanto. Teoksessa H. A. Gylling, L. Kakkori, L. Kantonen, H. Koivunen, H. Laiho, H. Leppämäki, P. Maunu, & J. Jula (toim.), Taiteen etikka (s. 7–36). Areopagus-kustannus.

Kettunen, K. (2010). Oppia ikä kaikki! Lapset museossa. Teoksessa T. Koskinen, P. Mustonen, & R. Sariola (toim.), Lasten ja nuorten taide- ja kulttuurikasvatus (s. 70–77). Helsingin kaupungin tietokeskus. Helsingin kaupungin kulttuurikeskus. <https://www.hel.fi/static/kulke/TaidekasvatuksenHki.pdf>

Laki taiteen perusopetuksesta 1998/633 <https://finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1998/19980633>

Lumen. (i.a.) What is art? Boundless Art History. <https://courses.lumenlearning.com/boundless-arthistory/chapter/what-is-art/>

Museovirasto. (i.a.) Tilastohaku. Museotilasto. Haettu 9.4.2022. <https://www.museotilasto.fi/>

Museovirasto. (03.02.2022.) Korona näkyi voimakkaasti Suomen museoiden käyntimäärissä vuonna 2020. <https://www.museovirasto.fi/fi/ajankohtaista/korona-nakyyi-voimakkaasti-suomen-museoiden-kayntimaarissa-vuonna-2020>

Mäki, T. (2017). Taiteen tehtävä. Into Kustannus Oy.

National Gallery of Ireland. (i.a.) What is a Portrait? <https://www.nationalgallery.ie/explore-and-learn/schools/resources-schools-acmhainni-do-scoileanna/what-portrait>

Opetushallitus. (06.04.2020). Selvitys: Taiteen perusopetuksessa opiskelee noin 128 000 oppilasta lukuvuonna 2019–2020. <https://www.oph.fi/fi/uutiset/2020/selvitys-taiteen-perusopetuksessa-opiskelee-noin-128-000-oppilasta-lukuvuonna-2019>

Opetushallitus. (i.a.) Kuvataiteenopetuksen lähtökohtia. <https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/kuvataideopetuksen-lahtokohtia>

Palttala, P., Tulkki, H., & Vakkuri, M. (2004). Kulta: Taide ja kulttuuri. Kustannusyhtiö Otava.

Palin, T. (2007). Modernin muotokuvan merkit. Kuvia 1800- ja 1900-luvuilta taidekoti Kirpilässä. Suomen kulttuurirahasto.

Peda. (i.a.) Kuvataiteen tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 3–6. <https://peda.net/myrskylä/kirkonkylän-koulu/ol3/1vmosotjksl/tjkvnl/14-4-11-kuvataide/ktlksv3l>

Pohjakallio, P. (2015). Katse ja näkeminen. Teoksessa P. Pohjakallio, & M. Kallio-Tavin (toim.), Kuvis sata: Kuvataideopettajien koulutus 1915–2015 (Aalto University publication series ART + DESIGN + ARCHITECTURE, 5/2015, s. 19). Aalto-yliopisto.

Repin-instituutti. (i.a.). *Kuvataidekoulutus: Repin-instituutin kuvataidekoulu*. <https://repininstituutti.fi/koulutus/kuvataidekoulutus>

Rusanen, S. (2010). Tilaa lasten omalle kulttuurille. Teoksessa T. Koskinen, P. Mustonen & R. Sariola (toim.), Lasten ja nuorten taide- ja kulttuurikasvatus (s. 40–42). Helsingin kaupungin tietokeskus. Helsingin kaupungin kulttuurikeskus. <https://www.hel.fi/static/kulke/TaidekasvatuksenHki.pdf>

Suomen lasten ja nuoren kuvataidekoulujen liitto. (06.02.2019). Lausuntopyyntö Taide- ja taiteilijapolitiikan suuntaviivat -työryhmän esityksestä taide- ja taiteilijapolitiikan keskeisiksi tavoitteiksi. <https://youngart.fi/wp-content/uploads/2019/02/Lausunto-OKM-taide-ja-taiteilijapolitiikan-keskeisista%CC%88-tavoitteista-2019-02-06.pdf>

Seinäjoen kansallisopiston Taide- ja musiikkikoulu Luovaamo. (2018). Taiteen perusopetuksen yleisen oppimäärän opetussuunnitelma: kuvataide, rytmimusiikki, teatteritaide. https://www.seinajoki.fi/wp-content/uploads/2020/03/LUOVAAMO_opetussuunnitelma.pdf

- Seppä, A. (2012). Kuvien tulkinta: Menetelmäopas kuvataiteen ja visuaalisen kulttuurin tulkitsijalle. Tammerprint.
- Solatie, J. (2009). Luova lapsi: Oivaltaa, oppii ja pärjää. Kustannusosakeyhtiö Tammi.
- Smith, R. (1994) Taidekoulu: Muotokuvia öljyväreillä (R. Viitanen, käänt.). Kustannus-Mäkelä Oy. (Alkuperäinen teos julkaistu 1994).
- Smith, R. (1985). Kuinka piirret ja maalaat näkemääsi (A. Kare, käänt.). Kustannusosakeyhtiö Otava. (Alkuperäinen teos julkaistu 1984).
- Suomen Taiteilijaseura. (i.a.) Kuvataiteen toimiala.
<https://www.artists.fi/fi/edunvalvonta/kuvataiteen-toimiala>
- Suvanto, T., Töyssy, S., Vartiainen, L., & Viitanen, P. (2004). Kuvan tekijä: Taide ja visuaalinen maailma. WSOY Oy.
- Tate. (i.a.) Portrait. <https://www.tate.org.uk/art/art-terms/p/portrait>
- Tieteen termipankki. (i.a.) Taiteenhistoria: muotokuva
<https://tieteentermipankki.fi/wiki/Taidehistoria:muotokuva>
- Tolstoi, L. (2000). Mikä on taide? (M. Anhava, käänt.). Kustannusosakeyhtiö Taide. (Alkuperäinen teos julkaistu 1898).
- Tuomi, J. & Sarajärvi, A. (2009). Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Kustannusosakeyhtiö Tammi.
- Töyssy, S., Vartiainen, L., & Viitanen, P. (1999). Kuvataide: Visuaalisen kulttuurin käsikirja. WSOY Oy.
- Uusikylä, K. (2020). Lahjakuus. Jyväskylä: PS-kustannus.
- Vakkuri, K. (2009). Runsauden sarvi: Luovan ajattelun kehittäminen. Kirjapaino Oy Nord Print Ab.

LIITTEET

Liite 1 Tutkimuslupa

Liite 2 Lasten haastattelulupa

Liite 3 Lasten valokuvauslupa

Liite 1. Tutkimuslupa

Seinäjoki

PÄÄTÖS / rehtori

Päivämäärä 16.04.2021 Pykälä 26/2021

Asia	Tutkimuslupa (Yli-Mäenpää Ethel)		
	Seinäjoen ammattikorkeakoulussa opiskeleva Ethel Yli-Mäenpää anoo tutkimuslupaa.		
	Tutkimuksen nimi: Lasten luontosuhde tapahtuman kautta		
	Kohde: Joupin koulun 5. luokkalaiset		
	Tarkoitus ja tavoite: Tämän opinnäytetyön tavoitteena on tutkia 5. luokkalaisten oppilaiden suhtautumista kulttuurilliseen tapahtumaan luonnon keskellä. Tutkitaan myös, miten voitaisiin laajemmin hyödyntää Suomen luontokulttuuria taiteen kautta ja kiinnostaisiko lapsia enemmän luonnossa tapahtuvat tapahtumat kuin sisätiloissa järjestettävät tapahtumat. Tämän tapahtuman ajatuksena on saada lapsia tutustumaan kulttuuriin kautta myös ulkona liikkumiseen ja kiinnostumaan taiteen tekemisestä.		
	Käytettävät tutkimusmenetelmät: Tapahtuma ja haastattelu		
	Tutkimuksen toteuttamisaika/aineiston keruu-aika: 1.5. – 31.8.2021		
	Arvioitu valmistumisaika: 31.8.2021		
	Tutkimuksen ohjaaja: Jussi Kareinen		
Päätös	Myönnetään tutkimuslupa.		
Allekirjoitus	Tom Peltonen, rehtori, tom.peltonen@seinajoki.fi		
Oikaisu-vaatimusohje	Päätökseen tyytymätön voi tehdä kirjallisen oikaisuvaatimuksen osoitteella: Kasvatus- ja opetuslautakunta, PL 215, 60101 Seinäjoki, neljantoista (14) päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista. Oikaisuvaatimuksesta on käytävä ilmi vaatimus perusteluineen ja se on tekijän allekirjoitettava. Asianosaisen katsotaan saaneen tiedon päätöksestä seitsemäntenä (7) päivänä kirjeen lähettämisestä ja silloin kun päätös on annettu tiedoksi sähköisesti tiedoksiantona kolmantena (3) päivänä viestin lähettämisestä.		
Julkisesti nähtävänä	20.4.2021		
Tiedoksianto	Kenelle	Päivämäärä	
	Tutkimusluvan hakija	19.04.2021	
	Miten	☐ Lähetyt postitse	☐ Lähetyt tavallisena kirjeenä
		☐ saantitodistusta vastaan	☐ Lähetyt sisäisessä postissa
	☐ Luovutettu	Vastaanottajan allekirjoitus	
	☒ Lähetyt sähköpostissa		
	Niina Björkmark-Ala-Koukkari, koulusihteeri		
	Tiedoksiantajan allekirjoitus ja virka-asema		

Asiakirja on laadittu ja allekirjoitettu sähköisesti
Peltonen Tom, koulunjohtaja
20.04.2021 14:46

Liite 2. Lasten haastattelulupa 1/2

Lapsen haastattelu lupa opinnäytetyöhön

Hei lapsen vanhemmat!

Suoritan opintoja Seinäjoen ammattikorkeakoulussa kulttuurituottajaksi ja tuotan tapahtumaa Jouppilan vuoren Aarnikodalle **Taidetta laavulla 19.05.2021**.

Suoritan opinnäytetyötä ja tarkoituksena tutkia ja haastatella lapsia, miten saataisiin lapsia kiinnostumaan tapahtumista luonnon kautta? Millaisen vaikutuksen tapahtuma toi heille? Sekä mm. tutkin heidän käyttäytymistensä luonnossa sekä miten he suhtautuvat taiteeseen erilaisessa ympäristössä. **Haastattelu suoritetaan 20.5.** luokkahuoneessa. Haastattelussa käytän sanelukonetta myöhempää kirjoitusta varten ja aineisto hävitetään heti tutkimuksen päätettyä. Tarvitsen teiltä luvan lapsenne osallistumisesta haastatteluun.

Vastaa jommallakummalla lauseella:

"Annan suostumukseni opinnäytetyön haastatteluun."

"En anna suostumistani opinnäytetyön haastatteluun".

Lapsen nimi:

Vanhemman allekirjoitus ja nimen selvennys:

Liite 2. Lasten haastattelulupa 2/2

Seinäjoen ammattikorkeakoulun opiskelija **Ethel Yli-Mäenpää** suorittaa opintoihinsa kuuluvaa opinnäytetyötä Suomen luonnonsuojeluliiton Pohjanmaan piirille, jossa hän haastattelee lapsia opinnäytetyöhönsä. Haastattelun kohteena on tapahtuman kävijät. Haastattelun tallenne tallennetaan Seinäjoen ammattikorkeakoulun opinnäytetyön kirjalliseen raporttiin.

Pyydämme lupaa haastatteluun viimeistään 17.5.2021.

Minulle voi laittaa viestiä asiasta, jos tarvitsee lisätietoja.

Ystävällisin terveisin,

Ethel Yli-Mäenpää
Opiskelija/Kulttuurituottaja
Seinäjoen ammattikorkeakoulu, SeAMK
ethel.yli-maenpaa@seamk.fi

Liite 3. Lasten valokuvauslupa.

Valokuvauslupa

Hei lapsen vanhemmat!

Suoritan opinnäytetyötä Seinäjoen ammattikorkeakoulussa kulttuurituottajaksi ja tuotan tapahtumaa Jouppilan vuoren Aarnikodalle **Taidetta laavulla 19.05.2021**. Tapahtuman valokuvauksen tarkoituksena on ottaa valokuvia Suomen luonnonsuojeluliiton Pohjanmaan piirille tapahtumasta tunnelmista sekä minun opinnäyteraporttiini.

Vastaamalla hyväksyvästi tähän viestiin, hyväksyt videointi ja valokuvaus luvan.

Vastaa jommallakummalla lauseella:

"Annan suostumukseni **Taidetta laavulla** kuvaamiseen."

"En anna suostumistani **Taidetta laavulla** kuvaamiseen.
Kuvaustilanteessa lapsi sijoittuu kuvausalueen ulkopuolelle."

Lapsen nimi:

Vanhemman allekirjoitus ja nimen selvennys:

Seinäjoen ammattikorkeakoulun opiskelija **Ethel Yli-Mäenpää** suorittaa opintoihinsa kuuluvaa opinnäytetyötä Suomen luonnonsuojeluliiton Pohjanmaan piirille, jossa kuvataan tapahtuman **Taidetta laavun** tunnelmista. Valokuvauksen kohteena ovat tapahtuman henkilökunta sekä osallistujat.

Pyydämme lupaa viimeistään 17.5.2021.

Mikäli herää kysymyksiä minulle voi laittaa viestiä.

Ystävällisin terveisin,

Ethel Yli-Mäenpää
Opiskelija/Kulttuurituottaja
Seinäjoen ammattikorkeakoulu, SeAMK
ethel.yli-maenpaa@seamk.fi

